

Brassói Lapok

XL. évfolyam
121. szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi június 2

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A helyi kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcenti méterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56—58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK NAGYBÁNYÁT!

Háboru és idegenforgalom

Hatalmas hirdetések vibrálnak előttünk: „Ausztiria hívja önt” „Olaszország szebb, mint valaha” vagy a lekonkuráló másik plakát: „Franciaország olcsóbb, mint valaha”. Ezek a színes és kiabáló falragaszok, melyek a bizonytalan májusi időben oly üdítően lépnek a politikai plakátok helyébe, a nyár biztos előjelei, mert az utazási időszak megindulását jelzik. Nemes versengés indul meg a hatalmak között, — báresak mindig ebben versengnek — hogy melyik szebb, melyik olcsóbb, melyik vendéglátóbb. „Ausztiria kínálja hegyeit, tavait, zöld réteit és békeszerető, dalos embereit”, olvasom egyhelyütt, s a másik utazási iroda kirakatából felém rikolt az éles színekkel festett svájci bérc: „Jöj-jön a legmagasabb hegyek és a legmagasabb vasutak birodalmába”. Skócia a szörnyeit kínálja, Spanyolország a bikaviadalait, a Földközi tenger tizennégy-napos idegmegnyugtató hajókázást ajánl jutányos áron, Németország a dómjait, a Szojvet úgy beszél festőműveiről, hoteljeiről, kaszinóiról, étkezőkocsijairól és Rembrandtjairól, mintha a Dnyepersztrojtot a Leninmauzóleumig mindent az Inturiszt épített volna utazó gazdag burzsuok szórakoztatására, — s hirtelen olvasom az egyik lapban a leghatásosabb időszéri hirdetést: „Jöj-jön Magyarországra, teljes politikai nyugalmat garantálunk”.

Mit adna Dollfuss Ausztriája, ha a Gross Glockner pazar vidékét ábrázoló tüneményesen szép plakátjára ezt a jelmondatot írhatná fel! Most, hogy a nyár a küszöbön áll, kétszeresen fontos volna a kis köztársaság számára, ha a forradalmi hangulat három-négy hónapig nyári álmát aludhatná, s a bőséges bombavetők, a politikai szenvedélyek rabjai visszavedlenének kövérkés osztrák szállóportásokká, bórdrágós idegenvezetőkkel. A sors keserű ironiája, hogy az elmúlt évek legvéresebb forradalmait, 1927-ben 1931—32-ben a Heimwehr-villongások idején és 1934-ben — éppen abban a városban zajlottak le, amelyet a világ legbékésebb és legkedélyesebb város jelzőjével szeret ellátni: Bécsben. Az elmúlt nyáron sikerült békét teremteni az államban s a bennszülöttek a haragot elterelték, hogy előbb betakaríthassák az idegenforgalom termését, az idén szemmel láthatólag bonyolultabb a helyzet s az elmúlt napokban történt rekordszámú vasúti merényletek, bombavetések valóban nem alkalmasak arra, hogy a felénk üdülő Ausztriába csalják.

Veszedelemes rendszer van az osztrák merénylet-sorozathban. A legtöbb esetben az idegenforgalom gócpontjain és előmozdítóin történik: a fővonalakon, a salzburgi Festspielhausban, az ischli fürdőben, a semmeringi kaszinóban. Ha Dollfuss nem tud erővel kézzel véget vetni e kilengéseknek, illetve az osztrák felelőtlenek nem jutnak jobb belátásra, akkor a nyári pénzözön nem áraszthatja el Ausztriát. Nélküle pedig a köztársaság népének gazdasági egyensúlya problémákkal válik, hiszen 1933-ban is a nyári forgalom volt az, ami lehetővé tette sok ezer osztrák számára a zavartalan telelét. Ausztiria ma legalább olyanira az idegenforgalomra van utalva, mint Svájc, sőt talán még inkább. Paradoxonnak látszik, de a lehetőségek valószínűségének mai világában mégis így van. Európa nyugalma nem utolsó sorban az osztrák fürdők nyári idegenforgalmától

A király hozzájárult az alminiszterek „leépítéséhez”

Öt alminiszteri állást szüntetnek meg, a hadügyi tárca kérdése egyelőre függőben marad — ez a miniszterelnök legújabb kihallgatásának eredménye — Jamandit tárcanélküli miniszterre nevezik ki — Vajdát csütörtök estére várják Bukarestbe Mirto kolozsvári látogatása

Júniusban összehívják a nemzeti-parasztpárt országos kongresszusát

Bukarest, június 1.

A válság, mely öt napon keresztül tartotta izgalomban az ország közvéleményét, végleg elsimultnak tekinthető. A politikai helyzet nyugalma teljesen helyreállt. Tegnap és ma valamennyi miniszter hivatalában dolgozott, ahol a legutolsó minisztertanács határozata értelmében a költségvetést készítették elő, melynek munkálatai a kritikus napok idején szüneteltek.

Tatarescu miniszterelnök a legjobb impressziókkal tért vissza az udvari nádásztól, ahol alkalmat volt az uralkodóval hosszabb beszélgetést folytatni az utóbbi napok eseményeiről.

Antonescu Viktor igazságügyminiszter,

aki csütörtökön délután érkezik Bukarestbe, előszóval is referálni fog a miniszterelnöknek Prezan marsallal folytatott tárgyalásairól. Amint tudjuk, Prezan határozottan visszatámasztotta a neki felajánlott hadügyi tarcát.

TATARESCU EGYÓRAS KIHALLGATÁSA

Tatarescu miniszterelnök ma délután 12 órakor a király kihallgatásán fogadta. A miniszterelnök egy óra hosszat tartózkodott a királyi palotában, ahonnan a miniszterelnökségre hajtott.

Innen telefonon közölte a kormány tagjaival, hogy az uralkodó hozzájárult a kabinet átszervezéséhez, illetve ahhoz a

tervhez, mely szerint több alminiszteri állást szüntetnek meg.

Illetékes körökben úgy tudják, hogy Mavrodí, Juca, Sapel, Radulescu, Múica Constantinescu, Manolescu-Strunga és Iadulimescu kivételével az összes alminisztereket „leépítik”.

Jamandi Viktor belügyi alminiszteri tárcanélküli miniszterre nevezik ki és a miniszterelnökségen kap beosztást.

Ami az új hadügyminiszter személyét illeti, még ezideig nem történt döntés. A délelőtti folyamán az a hír terjedt el, hogy Ilica tábornok helyén marad. A hirtelmességesen, miként az ezzel kapcsolatos többi kombinációkat is, fenntartással kell fogadnunk.

Lázás munka a nemzeti-parasztpártban

Az ellenzékiek táborában mindenütt nagy aktivitást lehet észlelni. Averescu marsall ma újra tárgyalta Bratiava Györggyel és Argetoianuval. Az ujliberálisok táborában egyébként igen nagy lehangoltságot lehet tapasztalni, aminek bizonyára az a magyarázata, hogy Bratiava György hívei biztosra vették a kormány távozását, illetve az ő „kormányrajövetelüket”.

A nemzeti-parasztpárt központi helyiségében állandó tanácskozások folynak. A párt minden vezető embere a fővárosban tartózkodik. Ma estére várják Vajda Sándor érkezését, akinek az utóbbi eseményekkel kapcsolatban tanúsított magatartását arra magyarázzák, hogy

Vajda radikálisan megváltoztatta a kormányok „alkotmányosságáról” táplált eddigi nézeteit s ma már teljesen aláveti magát a pártfegyelmeknek, illetve elfogadja azt az álláspontot, amit Mihalache és Maniu képviselnek.

A fővárosi lapok természetesen természetesen megköveteltetéseket vonnak le Vajda magatartásából. Így: tudni vélik,

hogy Vajda bukaresti útja Mihalache kifejezett kívánságára történik s Bukarestben már elő van készítve a táj a végleges kibékülésre.

Tény az, hogy az utóbbi napokban igen sokan keresik fel Vajdát kolozsvári lakásán. Szerdán Mirto volt közlekedésügyi miniszter tett nála hosszabb látogatást, valószínűleg Mihalache megbízásából, akit szoros baráti kötelek fűznek Mirtohoz.

Kolozsvári jelentések szerint Mirto ezalattal beszámolt a bukaresti eseményekről, ismertette a párt belső helyzetét és részletesen informálta Vajdát arról a

A kibékülés jelentősége

Ha a kibékülés Bukarestben tényleg megtörténik, úgy azt igen jelentős belpolitikai eseményként lehet elképzelni. A nemzeti-parasztpárt újjászervezése az úkirályságban és Bessarábiában már megtörtént, csupán Erdélyben vannak súlyosabb ellentétek, melyek késleltetik

benyomásról, amit ő és Tinea tapasztaltak legutóbbi kihallgatásuk során.

Vajda kijelentette, hogy ő egy pillanatig se hitt komolyan a diktatúra lehetőségében s ma is az a véleménye, hogy Averescu nem vállalhat ilyen természetű megbízatást.

Mirto után Hatiegan Emilt, Moldovan Viktort, majd Dobrescu Aurélt fogadta Vajda. Kolozsváron nagy meglepetést keltett Dobrescu látogatása, ugyanis az a véleménye róla, hogy Maniu legszűkebb környezetéhez tartozik s éppen ezért már hosszú idő óta semmilyen kapcsolatot nem tart fenn Vajdával.

az országos kongresszus összehívását. Mihalachenak az a terve, hogy a kongresszust június második felében összehívja, mely alkalommal megszavaztatja a párt új alapszabályait és a programmodifikációkat.

A párt vezetésének ugyanis az a vé-

függ. Ha a májusi napokban alaposan elszaporodott terrorcselekedetek elriasztják az idegent Ausztriából s a fürdőkből élő százezrei jövedelem nélkül maradnak, az elkecsereződés forradalmi hangulata katasztrófálissá nő Ausztriában és meggondolatlan lépésekre ragadja a népet s ha e meggondolatlan lépések — tegyük fel — a nemzetiszocialista felkelés alakjában sülnek ki és az Anschluss ki-provokálásához vezetnek, akkor a világpolitika gépezete kénytelen közbelépni és

megérkeztünk ahhoz a rettegett ponthoz, ahonnan a kavics a bérceől legurulhat mélybe és utközben sodró lavinává dagadhat.

Neveltséges apróság ez s mégis egy lehetőség. Mutatja, miféle perspektívák uralkodnak a mai nemzetközi politikában s ha nem tesszünk egyebet, mint az ártatlan utazási plakátokra nézünk s végig-gondoljuk egy-egy ilyen plakát hátterét, máris kellemetlen következtetésekre juthatunk. Nagy-nagy összefüggés van ma-

napság minden között a világon, a legkisebb tény sem szabad elvonatkoztatni a Végső Dolgoktól. A szép plakát békés mezőket, fenséges hegyeket, jámboran legelő kolompós teheneket mutat s nagykarimájú kalapja alatt kacérán mosolygó szép osztrák leányt, a természet és az et kellemetességeit. Ausztiria hívja Önt. Menjek, ne menjek? Ha megyek? Dinamitra és utcai harcokra gondolok. Ha nem megyek? A kilátások akkor sem rózsásabbak.

Tessék kivágni és eltenni!

1. sz. SZELVÉNY a B. L. júniusi regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 darab júniusi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934. júniusi havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatóak Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában; mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

leménye, hogy a kormánynak sikerült ugyan egyelőre áthidalni a válságot, ebből azonban nem lehet tulságosan optimista következtetéseket levonni a jövőt illetően.

Ebben az értelemben ír az Adeverul is, mely többek között a következőket szögezi le:

— A legutolsó események világosan megmutatták, hogy mennyire szükség van arra, hogy a kormányképes pártok minden pillanatban készen legyenek a hatalom átvételére.

A Lupta is hasonló megállapításokat tesz. Szerinte a kormányválságot elsősorban a nemzeti-parasztpárt határozott magatartása hátrította el. A veszedelem pedig igen nagy volt.

Temesvár városa mozit vásárol

Temesvár, június 1
Már régebben is volt szó arról, hogy a város megvásárolja a Forum-mozit. Most a Kapitál-mozgó beomlása ismét időszervi vé tette ezt a kérdést. Ertesülésünk szerint a városi tanácstól kiküldött bizottság már lefolytatta a tárgyalásokat s csak a vásár végleges megkötése van hátra. A vételár 2 millió 600 ezer lej lesz.

„Megölöm magamat, mert négyből megbuktattak”

Kolozsvár, június 1.
Járai János, a kolozsvári református kollégium ötödik osztályos diákja nyomtalanul eltűnt szállásáról. Legjobb barátjának címzett hátrahagyott levelében ezt írja: „Megölöm magam, mert nem tudom elvieselni, hogy négyből megbuktattak”. Azután elbucszuk barátjától s tudatja szülei, a tanári karral és barátaival, hogy soha többé nem fogják látni.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított az eltűnt gyermek holtétének felderítésére.

Kinek izlik?

Két gyümölcs a német paradicsomból

A német bírósági ítéletek koszorujából vettük az alábbi két szomorúan mulatságos esetet.

A „Führer” című napilap közli a mannheimi törvényszék következő ítéletét: „Wilhelm Bordapp, harmincéves freiburgi könyvkötő, aki családja körében a rendszerről becsmérlő szavakkal nyilatkozott, a bíróság egyhavi fogságra ítélte.”

Arra vonatkozólag, hogy a „becsmérlő nyilatkozat” hogy jutott a bíróság tudomására, a lap nem nyilatkozik. Az ügy hátterében valamelyes családi perpatvar húzódik meg. Mert Németországban még családi körben sem ajánlatos véleményeket hangoztatni. Egy kis nézeteltérés és az adatok férg, vagy feleség ellen az ügyészségre vándorolnak. Hitler jóvoltából a polgár családi élete is új színekkel gazdagodott.

Amióta Göbbels termékeny szellemével elrehrivta a pesszimisták elleni hadjáratot, egymást érik Németországban a „kishitűek” elleni büntető expedíciók. Nemrégiben Mainzbán egy asszonyt,

aki önfelédtt pillanatában így sóhajtott fel: — sohasem lesz ez már jobban — a következő példás büntetésben részesítették: Tartozik három héten keresztül, minden nap a polgármesteri hivatalban jelentkezni és ott mindenki füle hallatára kijelenteni: — Az élet már jobb, mint volt és hisszük, hogy még sokkal jobb lesz.” —

A liberálisok fölényesen győztek a fővárosi községi választásokon

Súlyos incidens játszódott le az egyik kerületben, melynek során a régi főpolgármester kénytelen volt revolverét használni

Bukarest, június 1

A tegnapi községi választások a liberális párt fölényes győzelmével végződtek. A főváros 72 választott tanácsosi helyéből a kormánypárt 61-et szerzett meg. 11 jutott a nemzeti-parasztpártnak, a többi pártoknak nem sikerült a városházára bejutniuk.

A szavazások során súlyos incidens játszódott le a „kék” kerületben, ahol Dobrescu eddigi főpolgármester volt a nemzetiparasztpárt listavezetője.

Dobrescu és Anastasiu jelenlegi kerületi

letti polgármester között éles szóváltás támadt, mire a jelenlevő liberális kortések rárohantak Dobrescúra. A nemzeti-parasztpárt bizalmi emberei Dobrescu segítségére siettek, erre aztán általános verekezés keletkezett, melynek hevében a volt főpolgármester kirántotta revolverét és a levegőbe több lövést adott le.

A véres közelharcnak a katonai karhatalom parancsnoka vetett véget, akinek nagynehezen sikerült elválasztania a hadakozó feleket. Az incidensről jegyzőkönyvet vettek fel.

Tudatosan vagy véletlenül?

Fokozatosan vidéki kisvárossá züllesztik a „székely főváros”-t

A itélőtáblát is el akarják vinni Marosvásárhelyről

Marosvásárhely, június 1

Az erdélyi városok fejlődési viszonylatában mindig leghátul volt Marosvásárhely, a székely főváros, amely pedig földrajzi helyzeténél és hagyományainál fogva is, minden olyan adottsággal rendelkezett, amely a székelység kulturális központjává léptethette volna elő.

A háború kitörése előtt helyes várospolitika következtében az akkor szegény és jelentéktelen mezővárosból, forgalmas kereskedelmi és ipari gócpontot, közművelődési színhelyet varázsoltak elő az akkori városvezetők, természetesen a felsőbb kormányhatóságok közbenjárásával és segítségével.

Az impérium átvétele óta azonban ez a negyvenezeres lélekszámú város, évről-évre, de mondhatni napról-napra süllyed gazdasági és kulturális jelentőségében és hovatovább vidéki mezővárossá jelentéktelenedik.

Nem lehet tudni, hogy csak a véletlen, vagy tudatos többségi politika áldozatává esett ez a város, amelynek a legádázabb harcot kell vívni egy-egy közintézménynek a fennmaradása érdekében.

Nemrégiben felmerült az a terv, hogy a marosvásárhelyi kamarát, amelynek hatáskörébe négy székely kamara tartozik, megszüntetik és egyszerű fiókkamarává vagy kirendeltséggé degradálják.

Hónapokig tartó tiltakozások és közbenjárások eredményeképpen sikerült elérni azt, hogy a kormány megváltoztatta erre vonatkozó álláspontját és a marosvásárhelyi kamara fenntartása és megmaradása mellett döntött.

Alig múlt el ez a fenyegető veszély Marosvásárhely fölől, újabb hírek kezdtek keringeni Marosvásárhelyen, más intézmények megszüntetéséről. A marosvásárhelyi munkakamarát tényleg megszüntette a kormány és helyette csak egy alosztályt engedélyezett, amelyet a kolozsvári kamarához csatolt.

Szó volt azután a mezőgazdasági kamara megszüntetéséről is. Ennek a veszélynek a bekövetkezését csak az utolsó percben sikerült a mezőgazdák erélyes tiltakozása révén elhárítani.

A fokozatos lesüllyesztési áramlat követhető állomása már súlyosan érinti a székely főváros egész társadalmát, de különösen az amúgy is súlyos helyzetben levő ügyvédi kategóriát.

Egészen beavatott forrásból származó értesülésünk szerint a marosvásárhelyi itélőtáblát el akarják vinni Marosvásárhelyről.

Ennek a megdöbbentő tervnek megvilágításához tartoznak a következő körülmények:

A marosvásárhelyi itélőtáblát 1867-ben létesítette a magyar kormány, amelynek különleges jellege az volt, hogy Buda-

Tavaszi nap, hogy szeplőit ki ne hozza, használjon „FLOREAL” napfénypudert, 1-es számú puder alá tegyen

„FLOREAL”-krémek

Kapható minden jobb szaküzletben, ha nem kapná, írjon: Vezérképvislet: Drogueria „Centrala” Oradea.

tól, amely a teljesen lerongyolódott városnak egy igen kis idegenforgalmi lehetőségét adott. Nem is szólva arról, hogy a marosvásárhelyi amúgy is szomorú gazdasági helyzetben tengődő ügyvédi kar életlehetősége végleg felborul.

A marosvásárhelyi itélőtábla elvitelének híre mély megdöbbenést keltett Marosvásárhely egész közvéleményében.

Az ügyvédi kamara, mint hírlík, már a napokban erélyes tiltakozó gyűlést fog tartani ebben az ügyben és tiltakozó küldöttséget meneszt a kormányhoz is.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, a társ-közintézmények közül ma elsőnek foglalkozott ezzel a problémával igazgatótanácsi gyűlésén és miután a kérdést a város gazdasági szempontjaiból is megvitatta, határozatot hozott. A határozat szerint a kamara sürgősen megkeresi az ügyvédi kamarát a közös akció megindítása érdekében.

Marosvásárhely parlamenti képviselőinek és szenátorainak is fel kell egyben emelniük tiltakozó szavukat a marosvásárhelyi itélőtábla elvitel ellen. Ez az intézmény hozzájárulhat ugyan Nagyszeben város jelentőségének emeléséhez, de kétélű fegyver, mert annak elvitelével egyben pótolhatatlan csapást jelentene a „székely főváros”-ra és annak fejlődési lehetőségeire.

Vagy ez utóbbi senkinek sem fontos?

Benczel Béla

Kolozsvárról jelentik

Simon Nastazia 23 éves füleki nő az elmúlt év novemberében székkel fejbe-vágta nagyanyját, aki félóra múlva behalt sérüléséből. A gyilkosság indoka az volt, hogy Simon Nastazia hamarabb akart örökségéhez jutni. A törvényszék 10 évi fegyházra ítélte a gyilkosnőnek s ezt az ítéletet most a tábla is megerősítette. — Marginean Sándor, Crisan Teodor és Hui György kolozsborsai lakosok 1928-ban rátámadtak Diaconescu Petern ottani csendőrmesterre és súlyosan elverték. Az őrmester sokszor feljelentette kihágásért s emiatt akartak bosszút állani, amikor megtudták, hogy Diaconescu elhagyta. A törvényszék Marginean-nut 3 évi börtönrre, Crisan Teodort két évi, Hui Györgyöt pedig egyévi szabadságvesztésre ítélte. — Orosz János és Orosz Pompei Fedora községi lakosok másfél évvel ezelőtti revolverrel támadtak Mircea László gazdára s aztán elrabolták egyetlen tehenét. Másnap a tehenet eladták 1500 lejért. A törvényszék két-kétévi fegyházra ítélte a műkedvelő utonállók. A tábla most 1 évre és nyolc hónapra szállította le mindegyikük büntetését. — Palini Péter temesvári illetőségű fiatalember utlevelet hamisított. A rendőrség letartóztatta. Temesvárra szállítják, hogy előéletét az ottani rendőrség nyomozza ki.

Távirópóznába ütközött és lezuhant egy francia póstarepülőgép

London, június 1

Az egyik francia postarepülőgép, Forrester Griwe közelében távirópóznába ütközött és lezuhant. Annak ellenére, hogy a gép lezuhanása nagyon alacsonyról történt, a pilóta, valamint a kísérője olyan szerencsétlenül került az összetört gépkatrészek közé, hogy meghalt. A szerencsétlenségről táviratilag értesítették a francia légügyi minisztériumot.

A francia állam gyógyforrásai

VICHY CELESTINS

Vese- és hólyagbántalmak, köszvény, cukorbetegség, artritizmus gyógyítására

Vichy Grande Grille májbajoknál és epebántalmaknál
Vichy Hopital gyomor és bélbántalmak esetében

Vezérképviselő: Philippe Finkelstein, București, Str. Câmpineanu 20.

Geniben egyre rosszabb a helyzet...

Barthou beszéde a „láthatatlan nagyhatalom” ellen, amely nem ismer kötelességet, csak jogokat

A francia külügyminiszter támadása Simon és az angol külpolitika ellen. Mégis megegyezett Franciaország és Németország a Saar-kérdésben?

Június 20-án jön Barthou Bukarestbe

Páris, június 1.

A Havas-ügynökség megcáfolta a lapok jelentését, amely szerint Franciaország és Németország között megegyezés jött létre a Saar-kérdésben.

A Journal de Debats most a Havas cáfolata ellenére is fenntartja értesülését a megegyezésről. A lap azt írja, hogy a megegyezés tényleg megtörtént, sőt a Népszövetséget is értesítették róla.

A népszavazás időpontjának kérdését a francia óhajnak megfelelően előlaszthatatlanul összekapcsolták a biztonság kérdésével.

A LESZERELÉSI KONFERENCIA ha eredményekkel nem is szolgál, annál inkább szenzációs megnyilatkozásokkal. A háború vagy béke élet-halál-harcában mintha a diplomaták feladatként volna a talleyrandi elvet a szavak felhasználását a gondolat eltakarására, a legnyíltabban feltárják a háború lehetőségét és a legnyíltabban emelik vádat egymás ellen az Európa békéjét fenyegető veszély miatt.

Simon beszéde, ha nem is volt nyílt védelem Németország mellett, de leszögezte, hogy Franciaországot terheli a felelősség a MacDonald-terv elejtéséért, amely szerinte, alkalmas lett volna az ellentétek kiküszöbölésére.

Barthou erre azzal válaszolt, hogy szinte személyes támadást intézett Simon ellen és megvádolta Angliát azzal, hogy akkor állt Németország mellé, amikor Németország teljesülőképességének végső határáig emelte hadügyi költségvetését.

Barthou eme szinte brutális nyíltsága mellett, csaknem eltörpül a tény, hogy a légerősebben aposztrofálta Németország háborus szándékát is a „láthatatlan nagyhatalom” törekvései mögött.

A konferencián elhangzott felszólalásokról az alanti tudósításunk számol be.

Simon és Barthou nyílt harca a leszerelési konferencián

Genf, június 1.

A leszerelési konferencia első szónoka ma Simon angol külügyminiszter volt.

Simon foglalkozott az angol kormányának az utolsó félévben a leszerelés érdekében kifejtett tevékenységével. Majd szembeállította az angol, francia és a német álláspontot. Kijelentette, hogy az ellentétes francia és német álláspont áthidalására, véleménye szerint, ha nem is tökéletes, de mégis legmegfelelőbb a MacDonald-terv. Ezt az emlékiratot őt semleges állam támogatja. Lesújtó lenne, ha ennyi erőfeszítés után sem lehetne megegyezni.

Szembe kell nézni a realitásokkal és ha nem is lehet az egész vonalon megegyezést létesíteni, legalább a következő lényeges pontokban:

a vegyi háború kérdésében; a hadügyi költségvetések nyilvánosságra hozatalában; az állandó lefegyverzési bizottság létesítésében csinálnak végleges megállapodást.

Már ezekkel is rendkívül értékes szöveget lehetne tenni a világkének.

A LÁTHATATLAN NAGYHATALOM

Simon után Barthou francia külügyminiszter tartotta meg rendkívül nagy érdeklődéssel várt beszédét.

Azzal kezdte, hogy a konferenciának

feltétlenül döntő álláspontot kell elfoglalni bármelyik irányban is.

Ezután foglalkozott Simonnal és kijelentette, hogy vannak államok, amelyeket nemcsak a levegőben, hanem szárazon és vizen is veszély fenyeget.

— A helyzet ma az, hogy közöttünk van egy láthatatlan nagyhatalom, amely eltávozott ugyan a nemzetek szövetségének kebeléből, nem vesz részt a felelősségekben, azonban jogokat követel magának, sőt kormányoz bennünket.

— Simon — folytatta Barthou — január 29-én is kijelentette, hogy egyedül az angol tervezet vezethet eredményre. — Azonban Mussolini is magának vindikálja egy tervezet apaságát. Franciaország is előterjesztett egy leszerelési egyezménytervet és

Angliával akkor szakította meg a tárgyalásokat, amikor megtudta, hogy Németország 160 százalékkal felemelte a hadügyi költségvetését ugyanakkor, amikor azt Franciaország lényegesen lecsökkentette.

Franciaország azonban továbbra is változatlanul kitart leszerelési politikája mellett. A biztonság tengelyét azonban a leszerelés tengelyének kell tekinteni. — Nem hisz a leszerelés csodjében, de csodákban sem; nem optimista és nem peszimista, de a maga részéről bizonyos,

hogy hadat üzen a háborúnak. Az elérendő biztonságot tekintve a béke garanciális feltételének.

Barthou beszéde Genfben igen vegyes benyomást keltett. Rögtönzései megragadták ugyan a hallgatóság figyelmét és mindvégig feszült érdeklődés kísérte, de általános a benyomás, hogy kissé túllépte a határt, amikor Simont személy szerint aposztrofálta és külön bírálta az angol kormány eljárását. Az a meggyőződés, hogy Barthou inkább „háza beszélt”.

Az angolok mindenesetre neheztelnek Barthou illojalitására, de túlzásnak tartják azt az állítást, hogy a francia külügyminiszter beszéde megpecsételte a leszerelési értekezlet sorsát. Ezt már annál kevésbé tartják valószínűnek, mert több delegátus kérte beszédének elhalasztását, hogy a helyzetet újból átgondolhassák.

JÚNIUS 20-ÁN JÖN BARTHOUBUKARESTBE

Genf, június 1.

Barthou francia külügyminiszter ma hosszabb tanácskozást folytatott Titulescu román és Jetics jugoszláv külügyminiszterrel.

Az értekezleten megállapodtak abban, hogy Barthou június 20-án látogat el Bukarestbe és június 27-én Belgrádba.

Seletzky váratlanul jelentkezett a parlamenti vizsgálóbizottság elnökénél és átadta neki emlékiratát

Elegáns fekete ruha volt az előkelő rabon, akit a jilvai fegyház parancsnoka személyesen kísért fel a képviselőházba

Stefanescu-Amza tábornok vallomása a likkzatos 300 millióról

Bukarest, június 1

A Skoda-ügyben kiküldött parlamenti vizsgálóbizottság tegnap és ma szakadatlanul ülésezett. Tegnap délután kezdtek meg Stefanescu-Amza tábornok, volt hadügyi miniszter kihallgatását, aki tudvaleg a Jorga kormány idején letiltotta a Skodaékkal kötött szerződés alapján eszközölt rendeléseket. Később Sica Popescu tábornok öngyilkosságával kapcsolatban került ismét forgalomba a neve. Popescu ugyanis bucsulevelében azzal vádolta meg, hogy ő és Lupu kergették a halálba.

Ennélfogva nagy érdeklődés előzte meg Stefanescu-Amza tábornok kihallgatását, aki vallomását azzal kezdte, hogy csak a tábori ágyuk szállítását tiltotta le. Majd Seletzkyről kezd beszélni, akit a róla kapott információk következtében, állandóan megfigyelés alatt tartott.

— Rájöttem arra — mondja Amza tábornok — hogy a hadügyi miniszterium néhány tisztviselője rendszeresen meglátogatta Seletzkyt az irodájában.

Zaharof képviselő: Neveket kérünk.

Calinescu volt alminiszter: Nem ajánlom a tábornok urnak, hogy neveket mondjon, mert akkor felteszem a kérdést: milyen intézkedéseket tett azok ellen a személyek ellen?

Stefanescu Amza: Arra kértem a belügyi miniszteriumot, hogy Seletzkyt utasítsa ki az országból. A belügyi miniszterium az igazságügyi miniszteriumtól kért információkat, ahonnan azt az értesítést kapta, hogy Seletzky román állampolgár. Szerintem ez nem felel meg a valóságnak, mert úgy értesültem, hogy Seletzky

csupán naturalizálását kérte az igazságügyi miniszteriumtól. Hogy benyújtotta a kérvényt, azzal ő még nem jutott állampolgári jogokhoz...

Calinescu: Seletzkyt azt állítja, hogy ön tábornok ur, bizonyos 300 millió lej vesztegetési pénzről beszélt előtte.

Amza tábornok: Nagyon halványan emlékszem erre az ügyre. Ugy gondolom, hogy ennek a 300 milliónak valami kölcsönalírás során volt bizonyos szerepe.

Calinescu: Szóval nem vesztegetési pénz volt.

Amza: Nem.

Ezután Stefanescu Amza azokra a kérdésekre válaszol, amelyeket a szerződés megváltoztatásával kapcsolatban tesznek fel neki a bizottsági tagok, majd átadja a bizottság elnökének azoknak a személyeknek a névsorát, akik Seletzkyt rendszeresen felkeresték a Skoda-cég bukaresti irodájában. Megjegyzé, hogy ezt a névsort a szigurancától kapta.

58 gépírással oldalt tesz ki Seletzky memoranduma

Stefanescu Amza tábornok kihallgatása ma délelőtt is tartott.

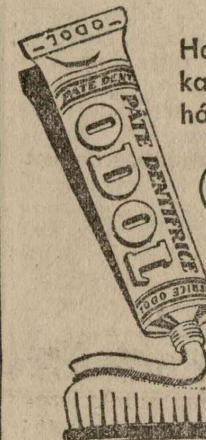
Mielőtt azonban a bizottság megkezdte volna munkáját, reggel fél kilenckor Seletzky jelentkezett a bizottság elnökénél és átnyújtotta neki azt az emlékiratot, amit a jilvai börtönben szövegezett meg.

A bizottság elnöke a képviselőház ötödik szekciójában fogadta Skodaék volt képviselőjét, aki a jilvai fegyház parancsnokának, Izet ezredesnek a kíséretében jött el. Seletzky elegáns fekete ruha van, az ötvennyelc oldalas szöveges em

Az
ODOL
fogkrém
közkedveltségének megvan az alapos oka

Hála alkalikus hatásának, az Odol fogkrém neutralizálja a szájsavat, amely a rágás folyamán keletkezik és a szájban maradt ételmaradékokat erjedésbe hozza. Odol fogkrém kiküszöböli a szájsavat és ezáltal megóvjaa a fogakat a romlástól.

Ha egészséges fogakat akar, használjon naponta háromszor

ODOL
fogkrémet

lékiratot vodonatuj börténkában hozta magával. Kérte az elnököt, hogy lehetőleg minél előbb hallgassák ki.

mert meggyőződése szerint ártatlan és szeretné, ha ügye minél hamarabb tisztázódna.

Seletzky kihallgatásának időpontját a bizottság a mai nap folyamán állapítja meg.

Erdekes, hogy Seletzky az emlékiratban is hangoztatja ártatlanságát. Többek között a következőket írja:

— Öszintén és tárgyilagosan számoltam be romániai működésemről. Ha ezek után a bizottság úgy gondolja, hogy ártatlanul kerültem a börtönbe, akkor kötelessége minden lehető elkövetni kiszabadításomra és visszahelyezni engem abba a pozícióba, ahol mindig az ország érdekében dolgoztam.

— Gyomor- és bélbántalmak, hasüregbeli vérpangás, izgékonyág, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, a munkaképesség csökkenése sok esetben rövidesen megszűnnek, ha a beteg néhány napon át reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik.

Felrobbant egy kínai bánya

32 halott, sok súlyos sebesült

Nanking, június 1

A Tang-Hang közelében fekvő szénbányákban ismeretlen okból tűz keletkezett, amelynek a következménye hatalmas robbanás volt. A bányában dolgozó munkások közül 32 a robbanás következtében azonnal meghalt. A romok alól 112 embert sikerült kimenteni. A sebesültek száma nagyon sok.

PÁLYAZAT

A Brassói Turista Egyesület pályázatot hirdet egy tisztviselői állás azonnali betöltésére. Pályázhatnak: mindhárom erdélyi nyelvet beszélő, könyvelésben is jártas, garanciaképes 25-35 éves korban levő férfiak. Írásbeli pályázatok legkésőbb június hó 10-ig Bojér Sándor könyvtároskodó, egyesületi pénztárnoknál, Str. Regele Carol 46. szám alatt adandók be.

Tomcsa Sándor:

PESTI NAPOK...

ALBÉRLETBEN

avagy

HARCOK A FÖBÉRLŐVEL

Budapest, június 1.

Ha valaki az igen tisztelt olvasók közül úgy gondolja, hogy a fenti cím szűke, magán ügy, vagy érdektelen, — az nagyon téved. Az alábbiakban tulajdonképpen két világnézet, két felfogás, nyugodtan mondhatjuk: két erkölcsi világnézet egymásra lendüléséről lesz szó. Ez a harc elkeseredett és irtó, hol a mélyben háborog, hol a felszínen parázslík, hódító és önvédelmi egyben, tele van diplomata ravaszkodással, meglepő sakkhuzásokkal, pillanatnyi átcsoportosulásokkal tüntető felvonulásokkal, finom csapdák és nyílt páros harcokkal; és mennyi vérell! és ennek a harcnak sem lesz vége soha. Mert a világ nem jobb- és baloldaltól, nem jobból és rosszból, szépből, vagy csúnyából áll, hanem főbérlekből, albérlekből és az ok harcaiból.

Az én ellenfelem, a főbérlek egy ritka és kivételes példány volt. Nőnemű főbérlek volt, bizonytalan korral és két műfogsorral, melyek, ha nagyon kitartotta a száját, önállóan összecsapódtak és az én főbérlemtől úgy állott ott kitartott szájával, de egymásra zárt fogsorokkal, mint két arc egy fejen. Pokoli volt! Talán ennek varázsa alatt állottam, ez tartott hatalmában, ezért nem tudtam szabadulni. Ezt a hatását feltétlenül tudta és néha, önvédelmi harcban egy-egy lendületesebb támadásánál, úgy szellett le a rosszul működő fogsoraival, mint mikor egy lázadó szerelmest nyugtáznak le a székszeplő állítólagos ellenállhatatlanságával. Egyebekben bátor volt, emberismerő, ravasz, bűvész, naiv, de tetteiben néha oly bölcs, oly számító, hogy ha ezzel a tulajdonságával — tesszem azt — a Borgiák korában és honában él, ma nem egy ilyen cikket, de köteteket írának össze róla.

Egy albérleti szoba titkai

Hogy tulajdonképpen hányan is laktak a szoba-konyha-cselédszoba-fürdőszobában, soha sem sikerült megtudnom. Még azt sem tudom, hogy az én szobámban hányan lakhattunk. Néha, mikor váratlanul mentem haza, a divány még meleg volt. Ismeretlen urak nyitottak rám és egy éjjel kéz matarászott a kilincsemen, mikor az „ő” tompa hangját hallottam: „Szemző ur, szabad egy szóra...?” A fürdőszobába gyenge, utolsó nyögések hallatszottak át a konyhából. Valaki németül az Istent hívta és a halált. Egyik nap aztán egy halotti leples, szakállas csontvázat láttam kiorgyadozni a W. C.-ből. „Ő” azt mondta, hogy az apja és sirt. Mikor az illető meghalt, kiderült, hogy egy piszok albérlek volt, aki elmaradt nyolc pengővel, amit két egymás mellé tett székért ígért. Akkor káromkodott. Röviddel rá egy aktatáskás urral tárgyalt. Ilyeneket mondott neki: „A „szoba” tiszta, rendes és mondja meg, hogy ápolás is adok.” Akkor a hullát még valahol a lépcsőkön vitték és másnap már egy nő nyöszörgése szűrődött ki az óvatosan nyíló konyhaajtón keresztül. Mert ezeket a lakóit rejtette és inkább az ifjabb hölgy-albérlelvel dicsekedett. Ha valamelyik albérlek ur ingadozott — tesszem azt — az elődiek miatt, akkor a hölgy-lakóit olykor nagyon átlátszó, olykor zseniális trükkkel (például: „rosszul lett”) kijátszotta az előszobába. Ilyenkor egy szobaur, ha férfi — és különösen ha pesti — elfelejt mindent. Engem, hogy még e nimfák közt is ordítottam, a hátam megett „vidéki parasztnak” nevezett. Utált, de azért nem engedett, mert veszített volna vagy öt pengőt. Legjobbban szerette, ha lakóinak viszonyuk volt, ilyenkor, a szerelmi láz bódulatában emelni is lehetett. Hogy lopott is volna, nem vettem észre.

Megígérte, hogy a szobámban *ciánózta*ni fog. Ez mindjárt az első éjszaka után volt, mikor korán reggel már összepakolva talált, azzal, hogy költözöm máshova. Ekkor láttam először csattogni műfogsorait, különben is becsületzavára ígért mindent.

Aznap este egy nyurga begénnel — a ciánózó megbízottjával — állított be szobámba és ott hosszan és szakszerűen tárgyaltak a tisztogatás módszairól. A legény valami olyant hebegett, hogy holnap hozzafognak.

Másnap a legény, egész valószínűtlen időpontban, — de amikor én otthon voltam — jó hangosan azt jelentette önágyaságának, hogy a tisztogatásra a rendőri engedélyt csak holnap kapják meg. Önágyasága csattogtatott és kétségbe volt esve. Egyben egy amolyan flitt-apparátust helyezett el a szobámban, de olyan folyadékkal, melynek csak akkor volt meg a kívánt hatása, ha az elődie szétázott. Ez szorgos és kitartó munkával már egy félóra alatt is sikerülhetett. Hát inkább nem aludtam rendesen, csak úgy szunyókáltam egy asztalra tett székben.

Harmadnap a legény — újlag fülem hallatára — *előleget vett föl*. (Egész fantasztikus!) Önágyasága toporzékolt és sírogörseket kapott, hogy miért késik a munka. Majd hogy nem vigasztaltam.

Negyednap a kapu előtt találkozom a legénnyel. Egy gázlámpa vasának volt dőlve és amerikai magyort rágott. Mondom, hogy na, mi lesz? A legény röhög és azt kérdi, adok-e harminc fillért? Akkor ő mond valamit. Megigérem. Há — világozt fel — ő nincs ciánózónál, ő centerhalfnak készül, ő a vicének a fia és a nagysága ígért neki ötven fillért, hogy mikor otthon vagyon, jöjjön és mondja... Akkor igaz, ordítottam.

Aztán még egyszer felkészültem a ki-rohanásra. Akkor könyörögni kezdett. Hogy szegény özvegy, hogy sérve van, hogy most üresen marad az a szoba és a vejét és a lányát is ő tartja. Hogy a veje kitűnő ember, főkönyvelő volt, de lepi-tették és a lánya, szegény, most nehéz és halálán kézmunkával keresi száraz kenyérét. *Annak is gyenge a tüdeje, pedig hogy zongorázik és fest.* Most pedig... stb. stb.

Kétségtelen, hogy hajlamom van a megdöbbenésre és némi fantáziával is rendelkezem. „Ő” ezt is tudta. Döbentett tehát és elindította fantáziáját.

Az előszoba barna homálvában láttam tehát, amint a főkönyvelő vő rongyokban és sapátban szaladgál állás után a pesti nyomor reménytelenségében. Eppen csak arra szakít időt, hogy olykor-olykor kiszaladjon a Dunához és hosszan és némán és sötétben nézze a kavargó vizet. De ilyenkor, a végzetes pillanat előtt, ezt suttogja: „nőm” és e szó új reményt és hitet ad neki.

És láttam a munkanélküli nejét, aki viszont ki sem mozdul penészes odijából, hanem ölti egyik szemét a másik után. Vékonny és a régi zongorát már messze viszi az ár. Ára átlátszó a száraz kenyértől, ajka kiszikkadt és már sirni

sem tud. Néha kis hegyes ollócskájával a rendetlenül lüktető, kékeres csuklója körül bizonytalankodik, torz és rémitő mo-sollyal, de az utolsó mozdulat előtt ezt suttogja: „férjem”, ez erőt ad neki és hitet és csak öltöget, öltöget tovább...

Körülbelül eddig jutottam el fantáziám és megdöbbenésem után, mikor kinyílt a konyhaajtó.

Kinyílt és kilépett rajta egy pár. Egy ragyogó nő és egy rogyogó férfi. Mintha most léptek volna le egy tavaszi divatlap oldalairól.

A hölgyön fehér köpeny volt, nagy kap-lap, mely a szigorúan előírásnyit engedte láttatni, utólrétegetlen technikával arany-barnára kikészített arcából. Ezüst retikül-je a hóna alatt volt, mivel éppen kesz-tyűt húzta.

A férfi barna kabátot viselt, világos sárga nadrágot és harmincpengős cipőt. Kívül szegett, vékony, tavaszi bőrkesz-tyűt úgy tartotta kezében, mint valami letört lilomokat, fölénnyel, unalommal.

Akkor pedig a ragyogó hölgy így szóla:

— Mama, elmegyünk a Hullámba.

Anglia ismét csak jelképesen hajlandó fizetni az Egyesült Államoknak

London, június 1

A Press Association értesülése szerint az angol kormány a háborús adósságok kérdésében csütörtökön küld jegyzéket Washingtonba.

Anglia ismét csak jelképes fizetést

ajánl fel az Egyesült Államoknak

és így nyílt kérdés marad, él-e az Egyesült Államok a Johnson-törvény rendelkezéseivel, amelynek értelmében az Egyesült Államok bajkott alá helyezi a háborús adósságát nem fizető államot.

Halálos kimenetelű tiltott műtét miatt letartóztattak egy világosi orvost

Arad, június 1

Mintegy két héttel ezelőtt jelentettük, hogy az aradmegyei Galsa községben hirtelenül meghalt egy asszony. A halálesetnél jelen volt Lengyel Dezső dr. világosi orvos is így, miután az asszony halálával kapcsolatban mende-mondák terjedtek el, a csendőrség elsősorban őt hallgatta ki.

Lengyel dr. jegyzőkönyvre diktálta, hogy az asszonyon valaki tiltott műtétet hajtott végre. A műtét következménye vérmérgezés lett. Ekkor hívták őt, de már későn, segíteni nem tudott. A csendőrség felterjesztette a jegyzőkönyvet az ügyészségre, amely már ekkor vádindítványt tett az orvos ellen, az indítványt azonban a törvényszéki vádtanács elutasította. Az ügyészség fellebbezett, a vizsgálóbíró pedig folytatta a vizsgálatot. Időközben új bizonyítékok merültek fel.

s a táblai vádtanács ezeknek a bizonyítékoknak alapján elrendelte a letartóztatást, amit a vizsgálóbíró azonnal végre is hajtott.

Most aztán Lengyel védője fellebbezett, a törvényszéki vádtanács azonban a közben felmerült bizonyítékokra való hivatkozással a letartóztatási végzést megerősítette.

Lengyel dr. letartóztatása úgy Aradon, mint Világoson nagy feltűnést keltett.

Rejtélyes körülmények között öngyilkosságot követett el Budapesten a kolozsvári Renner-család egyik tagja

Budapest, június 1

A budapesti Árpád-uti lakásán öngyilkosságot követett el Szegedy Lajosné, született Renner Hermin, aki a kolozsvári Renner-család tagja.

Szegedyné néhány nappal ezelőtt vette ki a lakást azzal, hogy kozmetikai szalon akar nyitni. A hajnali órákban a házmaster arra lett figyelmes, hogy a lakásból hörgés hallatszik.

Lakatossal kinyitotta a bezárt ajtót. A szobában erős gázszag terjengett és Szegedynét az egyik ruhásszekrényben találták meg eszméletlenül.

Lakásában az összes gázcsapok nyitva voltak.

Szegedynét beállították a Rókus-kórházba, a rendőrség pedig megindította a nyomozást a titokzatos öngyilkosság ügyében.

HIREK

BARADLAI-LASZLÓ:

Fräulein Olga jubilál

Fräulein Olga ma ritka jubileumot tart. Nyolc év alatt ma került huszadszor a rendőrségre, mint öngyilkos. Olga kisasszony német nevelő és mint ilyen melankoliára hajlamos, költői lélek. Harminc tavaszánál jóval többet számított, hogy a közbeeső évszakokról ne is beszéljünk. Ugyilátszik, hogy Schoppenhauer híve, aki tudvaleg azt tartja, hogy az életben a halál az egyetlen pozitív jó. Megjegyzem, ez is ritkaság, hogy valaki ma még a jó öreg Schoppenhauernél tart. De Fräulein Olga nem egy modern lélek. Pirosfedelű regényt olvas délutánként a parkban és a moziban élvezékenyen, a mikor Willy Fritsch színdöglesztő mozidulattal megragadja Liane Haid nyakát. Ilyenkor Olga kisasszony mindig úgy érzi, hogy vele szörnyű igazságtalanság történt. Harmincegyhárom év óta hasztalanul várja a Fritschet vagy annak valamelyik szerényebb kiadását. Harmincegyhárom év óta csak álmaiban jelennek meg a daliák és álmaiban csókolják meg a száját és a nyakát, amelytől pedig olyan jó volna kéjesen összeborzongani, mint a filmekben látható azokban a jelenetekben, amelyeket a cenzurabizottság nem huzott ki.

Tavasz táján furcsa lázak bántják Fräulein Olgát. Ilyenkor érzi, hogy nincs más megoldás, csak a halál.

Ilyenkor a mérgehez nyúl.

Olyan ismeretei vannak már a mérgeztanból, hogy bátran vizsgálhatja a gyógyszerészeti fakultáson.

Nyolc évvel ezelőtt kezdte. Akkor egyszerűen csak a marószódához fordult. Azóta a technika haladásával együtt ő is haladt. Most már a pantoponnál tart. Időközben kipróbálta a luminált, a peronált, a gyufaoldatot, az aszpirint, de mind a husz alkalommal meguszta egy-egy könnyebb-nehezebb gyomormosással. Az egész városban nincs egy ember, aki az ingét annyiszor mosná, mint Fräulein Olga a gyomrát. Valóságos gözmósodai rendszer szerint kell a kórháznak miatta berendezkednie.

Most a huszadik öngyilkossági kísérlettel egy kicsit izgatott. Olyan, mint az öreg házaspárok az aranylakodalomkor. Ő maga is meg van hatva a ritka bravur-teljesítménytől. Ő középpont. Rendőrtiszt, orvos, detektív, a gazdája mind-mind vele foglalkoznak. Ő csak ül a kórházi ágyon, bágyatag szenvedő mosollyal az ajkán és boldog. Részint azért, mert az öngyilkossági kísérlet rosszul sikerült, részint azért, mert most ő a hősnő.

Mint a moziban.

Faggatják, kérdik, hogy miért? Miért tette?

Nem tud válaszolni, csak ismétli azt, amit nyolc év óta mindig elmond:

— Mein Leben ist so traurig, so traurig. A gyomrát már kimosták. Két nap múlva kikerül a kórházból.

Jövő tavasszal újra visszajön.

Akasztság, revolver, a folyó vize nem jó neki. Az közönséges.

Es abban komolyan meg is lehet halni.

A mérge romantikus. A mérge előkelő. És ha mérsékelten használják, nem is veszélyes. Meg lehet szokni.

Ő már megszokta. Olyan elegánsan hajítja fel a mérge-poharat, mint ahogy Amanda grófnő abban a Courts-Mahlerben, amelyet még a kórházba is magával hozott.

Amanda azonban nem kap gyomormosást.

Más az élet és más a regény.

— Igérje meg — beszél a lelkére a rendőrtiszt —, hogy többet nem tesz ilyet.

Fräulein Olga nem igéri.

Ha valamelyik esztendőben nem lehetne legalább egyszer öngyilkos, nem élne túl.

Ez az egyetlen igazságtalanság az életből.

Ha a mérgeket eltolták tőle, még komolyan belehalna.

— MAROSMEGYEI HIREK. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Borzalmas tragédia áldozata lett Marosvásárhelyen egy fiatal anya. Veres Zsigmondné, aki anyai örömei előtt állott, hogy a gyermekáldást elkerülje, egy marosvásárhelyi bábaasszonynál tiltott műtétnek vetette magát alá. Mint ahogy az sok esetben történni szokott, a tiltott műtétnek most súlyos következményei támadtak. Az asszonyt kórházba szállították, ahol a mai nap folyamán kiszorult. Az angyalcináló bábaasszonyt letartóztatták a rendőrség és megindította ellene az eljárást. — A marosvásárhelyi tábla mai tárgyalásán Szabó Ignác gyergyószentmiklósi faüzemi munkás ült a vádlottak padján. A vádirat szerint Szabó Ignác igazító rőpiratokat osztogatott. Szabó Ignác ügyében először a csikszeredai törvényszék hozott ítéletet, amely 3 évi börtönrre és 20 ezer lej pénzbüntetésre ítélte. A súlyos ítélet ellen jelentett be fellebbezést a marosvásárhelyi táblához a vádlott, azonban a tábla az ítéletet helybenhagyta. Szabó Ignác ezúttal a Semmitószékhez fellebbezte meg az ítéletet. — Nagyadornán marosmegyei közegben Tóth Zsigmond 62 éves gazdálkodó az

istállóban felakasztotta magát és meghalt. A tragikus sorsu gazdálkodó gyógyíthatatlan betegségben szenvedett és emiatt határozta el magát a végzetes tetterre. — Kecse János májai (marosmegyei) 18 éves legény borzasztó módon torlított meg egy gyermekes csinyt. Csont Béni 20 éves legény Kecskéék kertjébe mászott át és a cseresznyefáról szedgette a gyümölcsöt. Kecse János vette észre és hirtelen dühében késsel összecsúrkálta. A merénylő legény elbujdosott falujából, míg az áldozatot a marosvásárhelyi kórházba szállították.

— Beverték a szatmári ipartestület ablakait. Szatmárról jelenti: Tegnap éjszaka tizenkét óra tájban ismeretlen tettesek beverték az ipartestület székházának ablakait. A rendőrség megindította a nyomozást. Tatorján István elnök szerint a kőműves-iparosok törték be az ipartestületi székház ablakait mert, mint tegnapi számunkban jelentettük, bizalmatlanok vele szemben. Ezt az állítást azonban az érdekelt iparosok erőteljesen megcáfolják.

ABLAK

A Népszövetség új palotája a genfi Ariana-park gyönyörű fekvésű telkén, szemben a tóval és a Mont Blanc-nál, nagyjában elkészült. A külső építkezéseket befejezték és most már a belső berendezés munkája folyik. Az új székház ünnepélyes felavatását a jövő szeptemberi közgyűlésre tervezik. Az új népszövetségi palotát öt építőművész közös munkáival tervezte, köztük a magyar Vágó is. Stílusa modern, nagyonalú stílus, egyszerű, nyugodt vonalakkal. Az épület főrisze szabálytalan „V” alakú, a „V”-betű szárainál a tó felé néző irányban és középen a nagy közgyűlési teremmel. A főépülethez közvetlenül csatlakozik jobbról a hivatalok elhelyezésére szánt épületrész. A közgyűlési terem méretei imponánsan nagyok és akusztikai elrendezése nem kis gondot okozott az építő mérnököknek. A teremben 600 delegátus, 500 újságíró részére lesz hely a földszinten, a karzatokon pedig nyolcszáz hely lesz a nagyközönség számára. A hatalmas palota megépítése, amely csaknem akkora, mint a oersailliesi királyi palota, 25 és negyvenmillió soájei frankba került. Ebből az összegből már csak hárommillió hiányzik, amelyet a tagállamok arányos felosztás szerint ezután fognak befizetni. Külön épületrész van a tanácsülések részére, egy nagyobb nyilvános tanácskozó és több kisebb bizottsági teremmel; a titkárságot 550 szobában helyezik el. Külön büszkesége lesz az új népszövetségi palotának az egymillió kötet befogadására alkalmas könyvtár. A könyvtár felépítését és rendezését teljes egészében a Rockefeller-alapítvány vállalta, kerek összegben 2 millió dollár költséggel. Vajon ez a gyönyörű új palota munkára is fogja inspirálni azokat, akiknek csinálják?

CODOS ÉS ROSSI

Maurice Rossi (balról) és Paul Codos (jobbról) francia repülők az elmúlt évben bámulatos repülőbrautúvúttal véghez gépükön, amelyet az amerikai humor „repülő bodegának” nevezett el. Newyorktól Kis-Azsiáig szálltak megállás nélkül a 9150 kilométeres légi uttal új távolsági világrekordot állítottak fel. Most Páris és Kalifornia között szerették volna saját rekordjukat megdönteni. De a tero csütörtököt mondott: motorhiba miatt már feluton. Newyork mellett kényszerleszállást kellett végezniük. Így is mindketten megkapták a becsületrendet.

— Temesvári hírek. Tudósítónk jelenti: Colett Ferenc gépkocsivezető feljelentést tett felesége ellen, aki négyheti együttélésük után nemcsak megszökött tőle, de magával vitte 29 ezer lej megtakarított pénzét is. — Polák Erzsébet 24 éves asszony Hungária körüli lakásán mérget ivott. Kórházba szállították. Tettének oka még ismeretlen. — Szerdán este a Reis-féle börgyár előtt a Béga-csatornába esett Vanzer József 18 éves fiatalember. Üszni nem tudott s így a vízbe fulladt. — Június 23-án és 24-én a Temesvári Magyar Dalárda fényes külsőségek között ünnepli meg fennállásának 30. évfordulóját. Az ünnepségre külföldi dalárdák is kaptak meghívást.

— Ismét tárgyalja a törvényszék a marosvásárhelyi árvászeki visszaéléseket. Marosvásárhelyről jelenti: Beszámoltunk már arról a bünperrel, amelynek első főtárgyalása a marosvásárhelyi törvényszék előtt körülbelül négy hete zajlott le. A tárgyaláson a marosvásárhelyi árvászeki hivatalnál hónapokkal ezelőtt történt visszaélések ügye került a közvélemény elé. Néhány pénzügyigazgatósági tisztviselő vallomása után, másnapra naponta el a törvényszék a tárgyalást, a mikor a vád és védbeszédekre és esetleg ítéletre is sor kerül.

★ Kakuk Marci — A zendülők közt, Tersánszky új regénye a Nyugat kiadásában, a magyar irodalom ördögien kedves alakjának új szerelmeiről és szelármosságairól. Kakuk Marci a társadalom legelső rétegeiben él. Alacsonyabban már a világot nézni nem is lehet. Kakuk Marci elolvasása után új szenciáció üti meg az emberi szívet, hasonló ahhoz, amit akkor érzünk, amikor először szállunk fel repülőgéppel és onnan nézünk le a világra. Kakuk Marci megtanít arra, hogy az ő mélységéből feltekintsünk. A kitiűő regény fűzve 60 lej, kötve 90 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvostályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

— Csikmegyei hírek. Csikszeredáról jelenti: Gothar András gyimesközéploki vízfűrészt tulajdonos, deszkavágás közben, a kezdetleges üzem nagy kerekére esett. A segélykiáltásokra elősiető emberek súlyos sérülésekkel szedték le a mozgásban levő kerékről. Állapota életveszélyes. — Farkas Tamás csiklázárfalvai gazda éjjel lakásának egyik félreeső helyén felakasztotta magát. Mire családja rátalált, halott volt. A nyomozó közegek véleménye szerint, súlyos anyagi gondok kergették öngyilkosságra a fiatal gazdát. — A vármegyei nyugdíjasok, minden ígéret dacára, még mindig nem érkeztek el odáig, hogy illetményeiket, az állami nyugdíjasokéhoz hasonlóan, minden hónapban megkapják. Naponta koptatják a főispánság lépcsőit a nyugdíjas öreg tisztviselők, de eredménytelenül. Máról-holnapra ígérik a fizetést, de pénz soha sincs. Ideje volna már rendezni ezt a kérdést is.

— Aki feltűnő szépsége miatt vesztette el az állását. Párisból írják: Nem mindennapi kárterítési pert indított Catherine Dufieux a főnökei, egy nagy áruház tulajdonosai ellen. Keresetében előadta, hogy főnökei minden ok nélkül egyszerűen elbocsátották és ezért anyagi és erkölcsi kár fejében huszezer frank kárterítésre tart igényt. A tárgyaláson a beidézt főnökök egyike kijelentette, hogy bár Catherine Dufieux munkája ellen valóban semmi kifogást nem lehet tenni, mégis kénytelenek voltak őt elbocsátani, mert feltűnő szépsége az üzemből állandóan zavarok és kellemetlenségek forrása volt. Mióta az irodakasszonyt alkalmazták, a férfiak szakadatlanul körülötte forogódtak, vele foglalkoztak, a viták, a civakodások, féltékenykedési jelenetek napirenden voltak. A férfiak valamenynyien szerelmesei voltak Catherine kisasszonynak és ez a nő alkalmazottak között is rossz vért szült. Dufieux kisasszony szépsége miatt az egész iroda állandóan perpatvarok, zajos jelenetek

Capitol Mozyó, Brassó

Csütörtökön és pénteken utóljára:

Amazonok királynője

(ASSZONYHABORU)

színhelye volt és ezen csakis az elbocsátással lehetett segíteni. A bíró ekkor maga elé szolitotta a panaszt. Az egész közönség, megállapította, hogy Catherine Dufieux valóban nem mindennapi szépség és érthető, ha a férfiak rajongtak érte. Maga a bíró is a következőképpen nyilatkozott: — Elismerem, hogy felperes szép és azt is megengedem, sőt megérttem, hogy a férfiak versenyezve iparkodtak kedvében járni. Mindez azonban nem lehet ok az elbocsátásra. A főnökök, mikor a felperest felvették, látták őt és így előre tudták, hogy ilyen szép nő jelenléte férfiak között nem lesz minden következmények nélkül. A kárterítési igényt tehát indokoltnak és jogosnak tartom. Catherine Dufieux a pert megnyerte, de állását mégis elvesztette. Ezért azonban nem sokáig kellett búsulnia. A pör annyira ráterelte az általános figyelmet, arcképei oly ismeretessé lettek, hogy egy filmvállalat érdeklődését is felkeltette és ez csakhamar szerződöttette is.

★ A modern gyermeknevelés kézikönyve. Székely Béla a Te gyerekek c. könyvében írja, hogy nincs rossz gyermek és nincsen buta gyermek! Minden ép és egészséges gyermek jónak, okosnak születik. Ha mégis rossz lesz, lélekben, szellemben más, úgy ez a nevelés hibája. Ez a könyv a csecsemőkortól kezdve tanít. Szülőknél, nevelőknél, szakembereknél nélkülözhetetlen. Ára csak 54 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvostályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

Iskolák Egyesületek

A NAGYENYEDI BETHLEN-KOLLEGIUM előjárósága pályázatot hirdet a tanítóképzőintézetnél üresedésben lévő helyettes tanári állásokra, az 1934—35. iskolai évre. Pályázni lehet 1 román nyelv és irodalmi, 1 magyar nyelv és irodalmi, 1 francia nyelv, 1 pedagógiai, 1 történelmi, 1 mennyiségtani, 1 énekzene tanári és 1 rajz-szépírási-kézimunka tanári tanszékre. E tanszékek közül három — az előjáróság szükség szerint dönti el, hogy melyik három — évközben rendes tanárt kap. A 8 helyettes tanszék mindegyikére pályázhatnak olyan, elsősorban református vallású tanárok, akiknek a főszaakból legalább „licentia” vizsgájuk és egyetemi szemínáriumi végzettségük van. Az előjárósághoz címzett és kellően felszerelt kérvényeket június hó 15-ig kell benyújtani. Az alkalmazandó segédanyagok közül 4 mint internatusi segédanyagot a tanulók bennlakásában lakhatók, lakást, fűtést, világítást és ellátást kap. Érdeklődők forduljanak az intézet igazgatóságához.

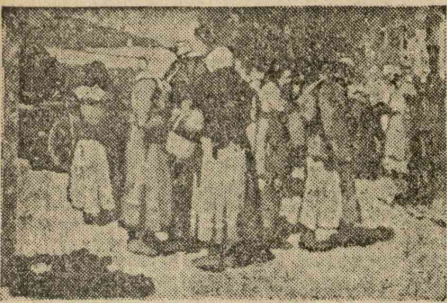
A SZÉKELYUDVARHELYI REFORMÁTUS TANITÓKÉPZŐ

Erdély egyik legfestőibb, legegészségesebb részén, a Hargita tövében épült. A bentlakással egybekötött, modernül felszerelt intézet kettős célt szolgál: a nőknek leginkább megfelelő tanítói pályára nyújt kiképzést, másrészt a leendő háziasasszonyoknak és anyáknak szükséges általános műveltséget adja meg. Az intézet bentlakása kétszáz leányka befogadására alkalmas és a legmagasabb igényeket is kielégíti. Az évi díjak: internatusi díj 2.400, konviktusi díj 6.000, mosás és fürdés 500, tandíj 3.200, könyvtár és hangszerhasználat 500, beiratási díj és nyugdíjárulék 280 lej. Erdekldőknél készséggel szolgál felvilágosítással az intézet igazgatósága.

AZ ERDÉLYI ÉS BÁNSÁGI IZRAELITA HITKÖZSÉGEK NAGYGYÜLÉSÉT

május 28-án tartották Marosvásárhelyen. Az összes hitközségek képviseltették magukat részben világi, részben egyházi vezetőkkel. Foglalkozott a nagygyűlés a zsidó tanítóképzés és rabbi-utánpótlás kérdésével, az elemi iskolák részére alkalmas tankönyvek kérdésével kapcsolatban elhatározta, hogy pályázatot ír ki, tárgyalta az évi zárszámadás és a költségvetés ügyét. Aztán elhatározta, hogy az egyes hitközségeket nagyobb anyagi áldozatokra kéri föl, mert a szövetség az eddigi anyagi keretek között nem tud megfelelni hivatalának. Az elnökség felhatalmazást kapott, hogy szükség esetén pótlárulékot vessen ki a hitközségekre. Végül a nagygyűlés közszónetét fejezte ki a szövetség elnökségének és a kongresszust rendező, vendéglátó marosvásárhelyi hitközségnek. A jövő évi nagygyűlést, a lugosi hitközség meghívására, Lugoson tartják.

Vásár Nagybányán

Bányásztragédiák

A nagybányai hegyek között soha nem szünetelő munkával hajszolják az aranyat.

Lenn, a bányák mélyén, ziháló tüdővel, hörgő mellet turja a földet a bányász.

Az aranyért.
Az aranyért, amelyből neki oly kevés jut. Az aranyért, amelyből nem neki sardjád ékszer, kékróka, luxusautó, trombitás Figaró, sárgavignettás Cordon Rouge, modern butor és tavaszi kékutazás Egyiptomba.

Az aranyért, amelyből neki csak egy szobakonyha és hitvány két tál jut.

Apró házak között fekete gyász.
Ebben a hónapban öt bányászt temettek el.

Hármat Láposbányán, kettőt a Herzbányában.

Sokcsaládú bányászházakban felzázlózva virít a kétségbeesés.

Az üzemekben folyik a munka.

Az aranyért... az aranyért...

Ezer lejt kap egy-egy család.

Ennyi a váltságdíja a családfő életének.

Ennyi jut az aranyból. Ezer lejt. Százhuszonöt kiló kenyér ára. Százhuszonöt kiló kenyér. Egy emberélet.

Láposbányán, benn a tárnák fenekén, rosszak a gázkievezető csövek.

A tragédia utáni reggel a bányászok félelemtől didergő szívével indultak újra munkába.

— Jó szerencsét — mondták sirva a hozzátartozók az ősi bányász-köszöntést.

— Jó szerencsét — hangzott vissza tompán és élettelenül.

A koporsók még ott álltak a cinteremben.

És döngött a csákány. Makacs kitartással és vak dühvel ostromolta a sziklát.

Az aranyért... Az aranyért...

Fenn a pap zsolozsmázva mondta a koporsók felett a Circumdederuntot...

Egy szomorú harang mintha azt lóbálta volna: jó szerencsét... jó szerencsét...

Lenn a tárnában döng a csákány. Ezer-négy száz lejt a havi kereset.

Enni kér a gyermek, enni kér az aszszony...

Aranyat bányász a csákány a sziklák közül.

Aranyat, amelyhez már akkor is vér tapad, amikor napvilágra kerül. Aranyat, amelyért később is vért ontanak, hazát, hitet, testvért árulnak el. Aranyat.

Aranytól terhes nagybányai hegyek között ki is állna meg öt percig az arany öt közkatonájának fekete jakoporsója mögött?...

A magyar színház és a városi tanács

A szatmári színházterület a múlt héten kezdte meg a tavaszi színiidényét Nagybányán. Szabadkai színházgáztól kellemetlen meglepetés várta az ideit tavaszon. Eddig ugyanis, bármilyen kormány volt is urlamon, ingyen látnak a színházterület a magyar színházterület részére. Mint ahogy a román színházterületek részére is ingyen adják. Most azonban már nem adják ingyen. Legalább is a magyar társulat részére nem. Esténként ötszáz lejt kell fizetni a színházgáztól a színházterületért. Azt is előre. Ugy látszik, attól fél a nemes magisztrátus, hogy megszöknek. Más városban szubvenciót adnak a színháznak. Még Szatmáron is, ahol pedig elég nagy a nemzetiségi elfofoaltság, ingyen színházat, ingyen világítást kapott a színház. Nagybánya azonban keresni akar. Még a színházon is. Ugy látszik, itt akarják behozni a városi Takarékos körülmények között működött milliókat. Ezekből a napi öt-öt száz lejtekből azonban nehezen fog összejönni.

Szomorú esztendeje lesz Nagybányának, mert tönkrement az almatermés

Már az eső sem használ, az egyhónapos szárazság megölte az almát és a diót

A múlt hónap nagybányai Lássuk-ban beszámoltunk arról, hogy Nagybányán valóságos életkérdés az almatermés. Beszámoltunk arról, hogy az egész Nagybányavidék akkor él, gazdagszik, ha az almatermés kielégítő. Mert nemcsak a termelő érzi meg előnyösen a jó almatermést, hanem a szállodák, a vendéglős, a fuvaros, a szállító, a közevetítő, a piktor és mindenki, aki ebben a városban és ezen a vidéken él.

Azt irtuk az elmúlt havi szemlében hogy az ideai almatermés egészen rendkívülinek ígérkezik. Ezt irtuk, mert ezt igazolták a virágborult almák, amelyeknek fehér csipkés ágai mint ígéretek menyasszony mosolygáltak le Nagybányára, jólétet, bőséget, boldogságot ígérve az eljövendő esztendőre.

Azóta egy hónap telt el.

Egy hónap, amikor nem esett egy csepp eső sem. Egy hónap, amikor meghasadt a föld a szomszagtól. Egy hónap, egy rettenetes hónap, amely romba döntötte a nagybányai optimizmust, megsemmisítette a terveket, megcáfolta a dus ígéreket.

Mert a rettenetes szárazság teljesen tönkretette Nagybánya gyönyörűnek ígérkező almatermését.

A kiszikkadt föld megölte az almavirágot, amely lehullva hever a földön, anélkül, hogy ígértét valóra váltva, gyümölcsbe szökken-jék.

Fájdalmas valóság, de az idén nem lesz alma Nagybányán. És mert alma nem lesz, nem lesz idegenforgalom sem. Elmaradnak a német, magyar, cseh, lengyel és francia gyümölcskereskedők, üresen maradnak a szálló-

da szobái, istállóban marad a fuvaros lova és eladatlan marad a festő képe. Katósztrófa ez az elborult szemek és a redősré ráncolódott homlokok kétségbeesetten merednek a kopár fák felé, amelyek nem terem az idén áldás. És nemcsak alma nem lesz, hanem dió sem. A diófák gyönyörűen induló termését is tönkretette a szárazság. Hiába esik Nagybányán itt már nem segít az eső.

Talán csak egyetlen vigasztaló jelenség van, hogy a szilvának nem ártott a szárazság. A szilvatermés ma még olyanak ígérkezik, hogy kis részben bár, de mégis kárpótlást nyújt a bányaiaknak.

Egy hónappal ezelőtt csak vidámság volt a nagybányai Lássuk-ban.

Egy hónappal ezelőtt? Milyen messze vagyunk már ettől.

ADIRAT

POLGÁRMESTER NAGYBÁNYA

Az állomástól városba vezető útvonal rettenetes stopp Ha két szem eső esik fenekellen a sár stopp Ha nem esik mindent belep a por stopp Ez az ut a legrosszabb idegenforgalmi propaganda stopp Ha már nagynehezen el is jön az a szegény fürdővendég ezerszer megbánja amíg bevicckél a városig stopp Önök ezt nem látják? Annyi mindenre van pénz ennek a megcsinálására miért nincs? stopp Életveszélyes ut stopp Több annál: undorító stopp Így nem lehet fürdővárost csinálni Bányából stopp Polgármester ur nézzon sürgősen szét ezen az utcán és tegye a kezét a szívére stopp Lehet ezt így? Ugy-e nem? Tisztelettel

EGY IDEGEN, AKIT NAGYBÁNYA SZÉPSÉGE VONZOTT

Nagybánya a tehetségek városa

Nemcsak a festők, de a színpadi művészek révén is híres lehetne a bányaváros

Nagybánya a tehetségek városa. Ezt a tételt mindenki elismeri, aki két hétnél tovább tartózkodik a bányavárosban és módjában van végighallgatni azokat a nivós rendezvényeket, amelyek a különböző jótékony és kulturális egyesületek buzgó vezetősége rendszeresen megismételi. A nagyon régi Magyar Nőegyletnek, amelyet Fülöp Imréné elnökönk irányít, vagy Szőke Béla nagyprepost vezetése alatt működő római katolikus dalárdának az estélyei, dr. Lányi Albertné vezetése alatt sikeresen dolgozó Joint vagy Taub Bertalané elnökölte alatt álló Izr. Nőegylet, a Mircea anya- és csecsemővédő egyet dr. Selegian Jánosnéval az élén és végül Holley Vilma elnökölte alatt álló Leányklub olyan estélyeket rendeznek, amelyeknek szereplői jóval túlhaladják a megszokott vidéki műkedvelői nivót.

Különösen énekesekben gazdag Nagybánya. Ezek között néhány egészen elsőrangú van. Így például Révész Ili szoprán-énekesnő, Weiser Miklós baritonista, Mocan Vasile énektanár, aki egyúttal zeneszerző is, Kupás Gyula volt vármegyei főjegyző, remek tenorénekes. Ezek az

énekesek bármelyik opera-színpadra is beillenének.

Külön fejezetet érdemel K. Hevesi Erzsébet, aki Erdély egyik legkiválóbb zongoraművésznője. A múlt hét folyamán az ujonnan megnyitott Művészklubban rendezte meg hangversenyét, amely a zeneértők számára egészen rendkívüli, értékes és komoly művészetet jelentő esemény volt.

A téli műkedvelő előadások férfi primadonnája Boda Tibor volt, aki egészen eredeti humorral rendelkezik. Legutóbb az Anyák napja alkalmából a református Leánykörzet rendezett igen nivós műsori előadást. Dalhström Ilona, Kovács Lajos, Oláh Sándor, Klement Mária és Bagossy Ilus szerepeltek ezen az előadásban meglepő sikerrel.

Különösen eredeti tehetség — bár ritkán vállal szerepet — Róth Zoltán jegyző, aki főleg mint aktuális kuplénekes ért el nagy sikert. Csak persze őt nehéz a színpadra vinni.

Nagybánya a tehetségek városa. Egy város, ahol annyi kiváló műkedvelő és művész van megérdemli ezt a megtisztelő elnevezést.

Egy nagybányai fürdővendég jegyzetei

A strandfürdő városi kezelésben van. Kupás Gyula volt városi főjegyző most versenyezni akar régi kenyéradó gazdájával, a várossal. Kibérelte a Bay-kertet és ott egy harminchárom méteres új strandfürdőt akar felépíttetni. Azonkívül weekend házakat építtet, úgyhogy a Bay-kert valóságos nyaralóhelye lesz Nagybányának.

Allandó robát: Mi van a Nagytakarékkal? Sirnak a kisemberek. Mikor rendezik már végre ezt a tengeri kigyóvá dagadó ügyet? Ez már szörnyűbb, mint az a bizonyos lochnesi szörny.

A borpataki Aurum banya megkezdte üzemét. Beállították a 440 lóerős szivógázmotort és hatszáz munkással akarják kezdeni a munkát.

A nagy szárazság miatt Nagybányán a buza ára egy hónap alatt métermázsán-

ként száz lejjel ment fel.

A szatmári Olympia és nagybányai Tricolor-mérkőzésen az Olympia játékosai nem merték a pályát elhagyni. Egy nagybányai ur indulatossan kiáltott feléjük: Ne féljenek, ez itt kultúrváros, itt nem vernek meg senkit. A szatmári futballisták erre elindultak. Ahogy felszálltak az autóra, valaki egy kódarábbal beverte az autó ablakát és megsebesítette Vajda II. homlokát. Így jár az, aki mindenkinek hisz.

Az ideiglenes új városi ügyész dr. Caba Tihamér szatmári ügyvéd lett. Az ügyészi állás körül nagy kavargás van. Állítólag megpályázta azt Tibil János dr. nagysomkuti ügyvéd, parlamenti képviselő, a liberális párt megyei tagozatának elnöke is. Viszont állítólag a kérvényt tudta nélkül adta be egy tulbuzgó párthive. A városi ügyészi állás körüli kavargásnak

azt a címet is lehetne adni, hogy „Helyet az ifjúságnak!”

Idők jele. A kávéház kiment a divatból. A nagybányai kávéház, a klub erős versenyre miatt átalakul egész olcsó bár-büfévé. Viszont a fogyasztás kötelező lesz. Eddig ugyanis csak kibicezni és diskurálni jártak be az emberek.

Ebben az esztendőben Nagybányán születtek 128-an, meghaltak 89-en és házasságot kötöttek 54 esetben.

Bemutatom Vadász Istvánt

Nagybánya sportvárosa. A sportnak minden ága érdekli. Vasárnap délután egy-egy futballmeccsen a város minden épkézláb embere kinn van és lelkesen drukkol a két hazai csapatnak: a Phoenixnek és a Tricolornak. Hogy Nagybányán ilyen lelkesedés van a sport iránt, az elsősorban Vadász Istvánnak, a Phoenix kénsavgyár főtisztviselőjének és a Phoenix CSB sportigazgatójának az érdeme. Bámulatos energiájú ember, elsőrendű szervezőerő. Szívvel-leléssel a sport szolgálatában áll. Igen népszerű Nagybányán. Egész Szatmármegyében ő a legfőbb sportpápa. És a felesége a leglelkesebb szurkoló. Persze, csak ha a Phoenix CSB játszik. Szükség van Vadász Istvánra Nagybányán. Nélküle nem lenne nagybányai sport. Legalább is nem állna a fejlettségének mai fokán.

Megnyitott a bányai klub

Művészek és Ujságírók klubja néven a múlt hét szombatján ünnepélyes keretek között megnyitották a bányai klubot is. Tizenhét ragyogó kép adja meg a klub elegáns berendezéséhez a szint és a hangulatot. Estélyeket, kultúrelőadásokat rendez a Művészek és Ujságírók Klubja, amely rövidesen kedvelt találkozóhelye lesz a nagybányaiaknak és a nyaralóknak egyaránt.

Iparosok a bányában

Nagybányán nincs munkanélküli. Munkás nincs. De van munkanélküli tisztviselő. van munkanélküli kereskedő és van munkanélküli iparos. Ha az iparosnak már nagyon rosszul megy, úgyhogy nem bírja tovább, hát leteszi a szerszámot, beadja az iparendélyt, elbúcsúzik a di-kicstől, az esztergapatdtól, az üllőtől és elmegy a bányába.

Munkás lesz az iparosból. Negyven lejt keres egy nap. Nem sok pénz, különösen akkor nem, ha tudjuk, hogy tíz-tizenket órát kell érte dolgozni. Aki látott már életében bányát, az tudja, hogy mit jelent a bányamunka. Nyáron nem is szívesen helyezik el a munkanélküli iparost. Nem is megy szívesen. Nyáron könnyebb az élet. Összel és télen szívja fel a bányát. Összel és télen, amikor már nehezebb a kenyér-szerzés, amikor már jobban haragnak az éhes napok.

Nagybányán nincs munkanélküli — mondják büszkén.

Csak munkanélküli munkás nincs.

De munkanélküli hivatalnok, kereskedő, kovács, pék, lakatos, asztalos és szuster bizony itt is bőven akad.

ERZSÉBETVÁROS tündöklése és bukása...

Az adóról panaszkodik mindenki ebben a városban, mely egykor kifizette a polgárok adóját — Itt is próbálkoztak a hitleristák, de a szász nép józanságán megbukott minden kísérletük — Az örmény vagyonszerzés szomorú, tanulságos története

Miért kell megszűnnie az „Oz” vadásztársaságnak és miért van tétlenségre kárhoztatva a „Gloria” sportegyesület?

Erzsébetváros, június 1.

Medgyesen 20, Erzsébetvárosra 15 kilométer a legnagyobb sebesség, amivel az autók a város utcáin közlekedhetnek.

Ez a két szám körülbelül ki is fejezi azt a különbséget, ami a két város között tapasztalható. Bár főleg az óvatosság, mert Erzsébetvárosban emberemlékezet óta nem történt gázolás. A gépkocsik itt ma is ritkaságszámba megy s ha egy idegen limusine átszágul a városon, azt éppúgy megbámulják, mint hajdan, az autók hőskorában. Már tudniillik azoknak a hősöknek a korában, akik a benzinfüstöt bőven okádó ördögös masinákban ültek.

Aki a háború előtt látta Erzsébetvárost, talán ma alig ismerne rá. Az impériumváros óta sok erdélyi város visszafeljött, de ilyen mértékben, gondolom, egy se. Az utcák, me-

lyeken valaha nyalka tiszták és szorgalmas kereskedők hullámzóitak fel-alá, ma csöndesek, kihaltak; hamisítatlan falusi hangulat leng a város fölött, ahol egykor Erdély kereskedelmi életének szíve dobogott.

A nyugdíjasok városa lett Erzsébetváros. Messze idegenből jönnek ide nyugalmazott katonatisztek és hivatalnokok, hogy itt éljék le hátralévő idejüket. Mert az élet tagadhatatlanul olcsó. Ezernyolcszáz-kétezer lejből nyugodalmasan meg tud élni egy kis család. A levegő jó, a vidék festői, a vasúti közlekedés is kifogástalan.

Néha nyaralók is jönnek ide. Legtöbbször már az első héten megszökik. Nem bírja az idegekre menő nagy csendet és eseménytelenséget.

Erzsébetváros azoknak való, akik az életből semmit nem követelnek és már semmit nem várnak tőle.

Miről szólt az örmények fejedelmi kiváltságlevele?

A város politikai élete is ezt a hangulatot tükrözi. A román, magyar és szász békésen megfér itt egymás mellett. Történetek ugyan hitlerista próbálkozások, de csak kísérletek maradtak, mert a józan szász nép ezen a vidéken nem igen reagált Lockdel Viktor helyi könyvkereskedő ur jelszavaira. Az a kis csoport is széttűllőben van, amit Lockdelnek kezdetben sikerült összetoboroznia.

Időszaki bizottság vezetői a város ügyeit. Az egyik alpolgármester magyar: Gorone János dr. földbirtokos. Hetvenéves öreg ur, aki Erzsébetvárosban a magyar örménység vezérének számít. Az ő visszaemlékezései nyomán érdekes adatok bontakoznak ki a tegnapi és a mai Erzsébetvárosról.

1671-ben telepedtek le itt az örmények, akiknek Apafi Mihály fejedelem szép kiváltságokat adott. Ebesfalvának hívták akkoriban Erzsébetvárost, ahol a fejedelmi kiváltságlevél alapján a bevándorló örmények erős kommunistát alapítottak. Megvásárolták az ebesfalvi fejedelmi jószágot a kastéllyal együtt s azt közvagyonként kezelték egészen a múlt század végéig. Mintegy kétezer hold

szántó és háromezer hold erdőség tartozott az ebesfalvi uradalomhoz.

A kiváltságlevelében az is benne állott, hogy az örmények Ebesfalváról minden más nemzetiségű népet kiutasíthatnak.

Ezzel a joggal azonban nem éltek az örmények, akiknek más elfoglaltságuk volt, sem hogy politikai kérdésekkel is foglalkozhattak volna. Társaságukkal bejárták egész Európát, ők közvetítették Kelet- és Nyugateurópa között. A török hódoltság után főképpen átlatkereskedéssel foglalkoztak. A fajtálatok ezreit szállították az Alföld elpusztított, lakatlan vidékeire, ahol a kincstártól hatalmas földterületeket kaptak bérbe az újbóli megművelés és benépesítés céljából.

Ebben az időben keletkeztek Magyarországon azok a hatalmas örmény dinasztiák, melyek a mai időkben is vezető szerepet játszanak a társadalmi, mint politikai téren.

Sokan kinnmaradtak, de legtöbbször visszatértek Erzsébetvárosra, mely abban az időben az örménység fővárosának számított. Itt székelt az örmény főbíró, akinek hatásköre kiterjedt Gyergyó vidékére is.

Legendák az adóról

Az uradalom jövedelméből az idők során templomot, iskolákat építettek. A kiváltságlevél szerint az örmény vagyonszerzés kegyuri jogokat élvezett, ennél fogva neki kellett eltartania a papokat és a tanítókat. Innen fedezték a pótadókat, sőt inséges esztendőkben

a közös pénztár fizette ki a városi polgárság állami adóját is.

Az örmény közvagyonból épült az erzsébetvárosi gimnázium, melyet a magyar állam jelképesen évi egy aranykoronáért bérelt.

Ezen az alapon vették el aztán az impériumválozásokkor ezt a modern középiskolát, melynek az egykoronás évi bérösszege nélkül egyébként semmi köze nem volt az államhoz.

A múlt évszázad végéig tartott ez a helyzet. A tagosítási eljárások során ugyanis a vágyon a politikai község kezelésébe csuszott át, úgy teilekkönyvezték, mint Erzsébetváros lakosságának tulajdonát s ezzel megszűnt az örménységnek eddig élvezett kiváltsága.

KOLDUSSZEGÉNY LESZ A GAZDAG VÁROS

Az impérium átvétele után a nagy vagyont kisajátították, csupán az erdőségek maradtak a város birtokában. A hajdan oly gazdag város egy csapásra koldusszegény lett, mindössze vásárlási jogai maradtak meg, melyek szorint évenként

Erzsébetvárosnak hat országos vásártartást engedélyezett az állam.

Ezek a vásárok évekként ezeltől közel egymillió lej évi jövedelmet jelentettek a városnak, ma már ennek az összegnek csak a feléről lehet beszélni.

Az örménység száma is erősen összezsugorodott. Ma mindössze 50-60 örmény család él Erzsébetvárosban.

Dióhéjban összefoglalva, ez a története a küllömlömenti örmény főváros tündöklésének és bukásának.

ERZSÉBETVÁROSON MIÉRT NEM ADNAK FEGYVERTARTÁSI ENGEDÉLYT?

Ma már a városban, mint mesebeli dolgokról beszélnek azokról az időről, amikor a város fizette ki a polgárság adóját.

Mert Erzsébetvárosban ha minden vonalon tragikus ellanyulást lehet is tapasztalni, az adóprás szorgalmasan működik.

Az „Oz” nevű vadásztársaságnak több tagja elpanaszolja, hogy a fegyvertartási engedélyeket csak akkor adják ki, ha a kérvényező igazolja, hogy kifizette minden adóját.

Megtörtént, hogy a kérvények benyújtásakor egyidejűleg beszedték a fegyvertartási illetékeket, az engedélyt azonban, az előbbi okokra hivatkozva, nem adták ki.

— Maholnap — mondják — kénytelen-kelletlen megszűnik ez a vadásztársaság, mert ki van ma Erzsébetvárosban abban a helyzetben hogy adóját már az év elején képes legyen letölteszteni.

Másik nagy közérdekű sérelem a sportpálya kérdése. A régi sportpályát ugyanis kisajátították a katonaság részére, új helyet azonban a város mindeztideig nem adott, holott a városnak igen élénk sportéleté volt és van ma is. A „Gloria” sportegyesület, melynek tenisz- és futball-szakosztályai vannak, tétlenségre van kárhoztatva a városvezetéség érthetetlen magatartása miatt.

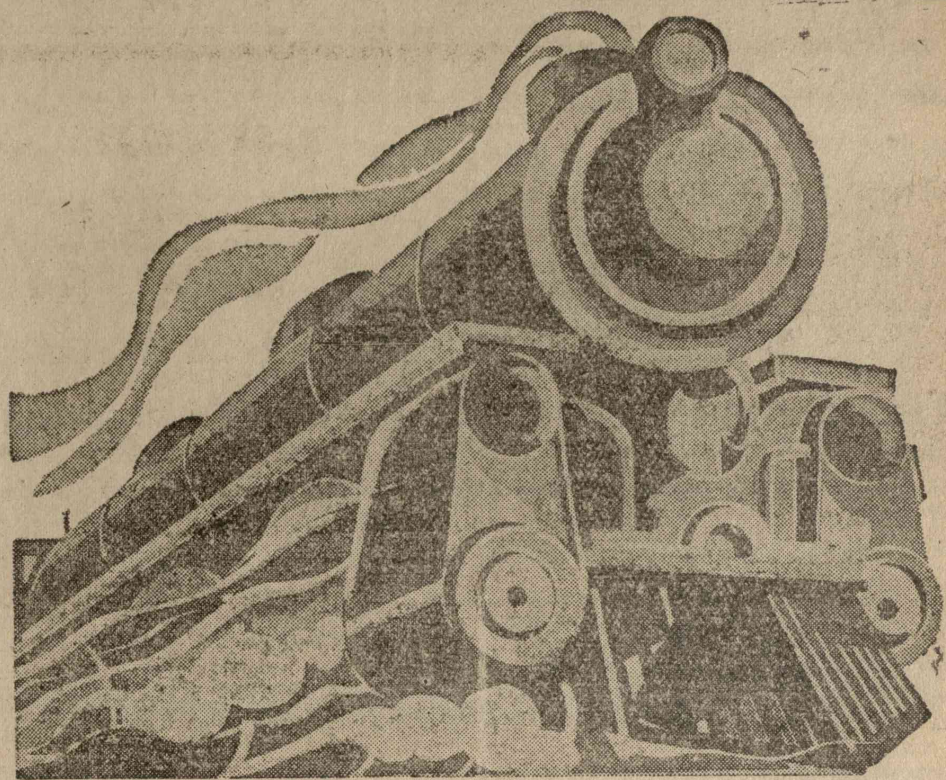
A LEHULLOTT TEMPLOMTORONY

A város egyik legfőbb nevezetessége a római katolikus templom, illetve azok a freskók, melyek a belsejét díszítik. Mind csupa művészi alkotás, különösen az oltárkép, mely thuringiai Szent Erzsébetet ábrázolja, akit a hitbuzgó örmények a város védőszentjéül tettek meg.

Az egyik Erzsébet-legendát örökíti meg a kép, melynek az ad különös érdekessége, hogy alakjait kivétel nélkül mind magyar ruhába öltöztette a festő fantáziája. Maga Szent Erzsébet is díszes magyar viseletben áll hódolói között.

A kéttornyú hatalmas templomnak már csak az egyik tornya van meg. A másikat évekként ezeltől lesodorta a vihar. Így áll esonkán és néz el a város fölött, mely körülötte évtizedek és évszázadok során a semmi-ből kisarjadt, élt és virágzott, hogy ma sorának szimbólumát lássa a lehullott templomtoronyban...

Kakassy Endre

KÖZELEDIK

az állami osztálysorsjáték 2. osztályának a huzása!
Az Ön sorsjegyét meg kell ujitani, mert a szerencse legfőbb követelménye az

ÁLLHATATOSSÁG!

Elegendő lenne a legkisebb feledékenység! — Ezuttal nem ujitom meg a sorsjegyemet! E pillanatban elszalad a szerencse, mert alapjában véve a szerencse nem hül le magától az égből. Tartson ki a szerencse útján, különösen ha az állami sorsjátékról van szó, ahol a kitűnő tervezet, amelyet ezuttal alkalmaznak, a nyerési esélyek tág lehetőségét nyújtja.

A számos nyereményhez, amelyet ezuttal kisorsolnak, járul még az egy milliós vándor jutalom is. A gazdag emberek új szériája, akiket kiemelnek a nyomorúságból! Ime, ezt a lehetőséget nyújtja a sorsjáték!

Ne felejtse el, hogy új sorsjegyet is lehet vásárolni. De minden esetre ujtassa meg az 1. osztályu sorsjegyet.

A román állami osztálysorsjáték

Hivatalos főelárusítóhely Brassó és környezete részére

„FORTUNA”

Brassó, Weiss Mihály-u. 5.
Telefon 3-99.

Siessen sorsjegyét megvenni!

Postai megrendeléseket azonnal és pontosan eszközölünk.

Erdély legnagyobb és leghíresebb főelárusításában, az
ILIESCU BANKHAZBAN, CLUJ
még mindig vásárolhat sorsjegyet

Leugrott a bécsi Szent István-templom tornyából egy leány

A borzalmas öngyilkosság áldozatát még élve szállították kórházba

Bécs, június 1

Köchert Margarete bécsi lány felment a Szent-István templom tornyába és a 60 méteres magasságból leugrott.

A leány a templom sekrestyéjére esett. A borzalmas öngyilkosság szemtanúi a

mentőkért és a tűzoltókért telefonáltak, akik kivonultak az öngyilkosság színhelyére, felmentek a sekrestye tetejére, ahol rettenetesen összeroncsolt testtel, de még életben találták Köchert Margarete. Beszállították a kórházba, de életbenmaradása teljesen reménytelen.

65 éves öregasszonyt kívánt meg a 20 éves részeg szabósegéd

Temesvár, június 1

Különös ügyben folytatja a vizsgálatot a temesvári rendőrség. Kedden hajnalban Temesvár egyik utcájában két eszméletlen emberre: egy öregasszonyra és egy fiatal férfire akadtak. Hamarosan megállapították, hogy az öregasszony Schneider Julia 65 éves virágárusnő, a férfi pedig Schneider Miklós 20 éves szabósegéd. Az öregasszony eszméletlenségét a fején levő seb magyarázta meg, a férfin azonban semmi sérülés nem látszott, viszont a helyzetből, amelyben kapták, arra lehetett következtetni, hogy erőszakot követett el a 65 éves asszonyon.

A különös lelettel kapcsolatban hamarosan olyan hírek terjedtek el, hogy kégyilkosság történt s a tettes felmetszette

a virágárus asszony hasát. Rövidesen kiderült azonban, hogy mese az egész. A magához tért szabólegény beismerte, hogy részegségében erőszakot követett el az öregasszonyon, aki dulakodás közben megütötte a saját fejét és elájult. Ő valószínűleg a részegség miatt vesztette el eszméletét. Schneider Juliát fejsebével a kórházba szállították.

Ciklon pusztított végig két indiai tartományt

Bombay, június 1

India két népes tartománya fölött hatalmas erejű ciklon vonult végig, amely a fővárosokat, Haiderabad és Madras városokat gyötörte meg leginkább. — Madrasban a ciklon után tüzvész keletkezett, amely tetemesen növelte az amúgy is felbecsülhetetlen kárt. Ebben a városban több mint ezer ember maradt hajlék nélkül.

Balszerencsés küzdelemben, a hallatlanul rossz bíró ellen kilenc emberrel is alig veszített a magyar csapat

Ausztria-Magyarország 2:1 (1:0)

Csehszlovákia-Svájc 3:2 (1:1) — Németország-Svédország 2:1 (0:0)

Bologna. — Bíró: Mattea olasz. — 20.000 néző.

Sáros, csuszós pályán, borús ég alatt áll fel a két csapat.

Ausztria: Platzer — Cisar, Sesta — Wagner, Smistik, Urbanek — Zisek, Bican, Sindelar, Horvath, Vierl. Magyarország: Szabó — Vágó, Sternberg — Palotás, Szücs, Szalay — Markos, Avar, Sárosi, Toldi, Kemény.

A magyar csapat kezd. Sárosi első mozdulatán látszik, hogy nagyon csuszós a pálya, feláztatta a délelőtti nagy zápor. Az elején mezőnyjáték, a kapuk kölcsönösen kerülnek veszélybe, de a kapusoknak nincs nehezebb dolguk. A 8. percben váratlan osztrák támadás góllal végződik.

Remek magyar támadást akaszt meg az osztrák védelem. Sindelarhoz kerül a labda. Az osztrák center jobbra játszik és Zisek, a rendkívül gyors szélső már rohan is a labdával. Beadása ballra száll, ki is menne a kapuvonalon, de utolsó pillanatban ott terem Horvath, az aprótermetű osztrák balösszekötő és lábáról védhetetlenül vágódik kapuba a labda.

Nagy magyar ostrom következik. Szébbnél-szebb támadásokat vezet a magyar csatársor, nem egy helyzet alakul, de nincs befejezés. Nincs gól.

A magyar védelem nagyszerűen áll a helyén, ha az osztrákok támadnak.

Közben egyre jobban kitűnik, hogy a bíró feltűnően nyomja a magyar csapatot és egyáltalán bizonytalanul ítélkezik.

Sesta kézzel üti el a labdát Markos elől. Nyilvánvaló 11-es. Nem adja meg. A közönség tombolva tüntet ellene.

A 21. percben majdnem 2:0 az osztrákok javára. Sindelar közelről fölé lö. Most a magyarok juthatnának góllhoz. Kemény kornere jól száll, de Toldi akadályozza az osztrák kapust, Sárosi be is fejezi, a bíró természetesen nem adja meg a gólt.

Új és új rohamra indul a magyar csatársor. A 26. percben csak hallatlan szerencséivel ment az osztrák kapus. Platzer kifut, Sárosi és Kemény között megcsuszik, de így is az utolsó pillanatban elkapja a labdát.

Az osztrákok erőszakosabban kezdenek játszani, aminek eredménye, hogy Avar megsérül és kibiceg a pályáról. Az első féldő utolsó perceiben több veszélyes osztrák támadás jut el a magyar kapuig. Vértelt, majd Sindelart közvetlen gólhelyzet előtt tudja csak szerelni a magyar védelem.

Szünet után, mindjárt a 2. percben Bican belerug Toldi sípcsontjába. Kiviszik. Ezután az osztrák Horvath is megsérül, de ez nem akadályozza a további játékbán.

Toldi visszajön, ami mindjárt támadásba lendíti a magyar csapatokat. Sárosi fejről az utolsó pillanatban szedi le a labdát Platzer. Most Avar kerül jó helyzetbe, de nem tud felugrani a labdára, látszik, hogy fáig a lába. És az osztrákok berugják a második gólt!

Sindelart akarja szerelni Vágó. Nem sikerül. Zisekhez kerül a labda, aki néhány lépést viszi. Szabó kétségbeesetten fut ki. Összeütközik a szélsővel, de ekkor már mellette kapuba surrant a labda. 2:0!

Az osztrákok halffjaikat is visszavonják védelembe és állandóan négy-öt ember küzd a tizenhatoson belül a magyar gólrátörés ellen. Platzer többször is véd rugó lövéseket, majd Sárosi — akin látszik a többhetes szünet — késlekedik a lövéssel. A 9. percben Toldi szabadrugása a tizenhatosról messze, kapu mellé megy.

A játék teljesen iramnélküli, látszik, hogy a magyar csapatban két sérült is játszik.

A magyarok több kornere után születik meg az egyetlen magyar gól. Sárosi Sesta szabálytalanul szereli, a szabadrugás Toldihoz jut, aki Kemény-

hez továbbítja. Cisar csúnyán belemegy a magyar szélsőbe. A stadion népe felhördül: 11-es! A bíró megítéli és maga teszi le a labdát a büntetőpontra. Sárosi a halálos csendben rohan neki a labdának és rugása a jobb kapufáról védhetetlenül pattan a hálóba. 2:1 a 16. percben.

A stadion magyar nézői megkönnyebülten sóhajtanak fel: megcsillant a kiegyenlítés reménye! És ekkor váratlanul olyasmi történik, ami nemcsak a magyar csapatot fosztotta meg a győzelem esélyétől, de az olasz játékvezetőről is különös bizonyítványt állított ki.

Markost, a magyar csatársor egyik legjobb emberét, teljesen ártatlan összecsapás után kiállította. Az osztrák játékosok sokkal súlyosabb szabálytalanságait nem büntette a bíró és Markost tulzott és megmagyarázhatatlan szigorúsággal leküldte a pályáról.

A felbőszült közönség tüntetése termé-

szetesen a bíró ítéletét nem fordítja meg.

A magyar csapat csodálatos szilajsággal, elkéseredetten támad tíz emberrel is. Sárosi kapásból hatalmas lövést küld a kapura, amit Platzer csak kiöklözni tud. Ekkor kezdődik az osztrákok hihetetlen sportszerűtlensége. Elrugják a szabadrugásra leállított labdákat, teljesen tiszta helyzetben, kirugják a vonalon a labdát, szóval minden eszközzel huzzák az időt. A 22. percben mindenki a kiegyenlítő gólt látja. Cisar hendsze miatti szabadrugással Toldi áttör az osztrák védelem, a bal sarokba hatalmas bombát küld. Platzer csodálatos bravúrral kornere védi. Sorozatos magyar kornerek. A kiegyenlítő gól a levegőben lóg, amikor a szerencsétlen eset történik. Avar, aki sérülése miatt helyet cserélt Markossal, a szélről néhány nagyszerű labdát ad be.

A 27. percben a durvaságáról hírhedt Sesta kegyetlenül belerohan, Avar ellen, kiviszik a pályáról.

Újra egy izgatási pör, amelyet az ügyész nem szívesen enged a sajtó nyilvánossága elé

A hitehagyott marosvásárhelyi vasutasok ügye, mint államellenes izgatási anyag

Mit mondott Lőrincz József dr. plébános a Magyar Párt választói népgyűlésén?

Csikszereda, június 1.

Csikszeredában újra államellenes izgatási per került napirendre. Az ügyész ezzel a perrel kapcsolatban is arra kéri a törvényszéket, hogy amint ez Török Ferenc plébános perével kapcsolatban is történt, ezúttal is tiltsa meg a sajtónak a per anyagával való részletes foglalkozást s mindössze az ítélet közlését engedélyezze. A bíróság ezúttal nem hajlott erre a másol még elő nem fordult, de Csikban már másodszor jelentkező ügyési kívánságra. Visszatartotta az ügyészi indítványt s ezzel az alkotmány szellemét védte meg, amely a bírósági tárgyalásokat nyilvánosságnak tudja és tartja. Még az ilyen államellenes izgatási perek tárgyalását is. Az ügyésznek bizonyára megvan az oka arra, hogy ne kívánja az ilyen perek tárgyalási anyagának és magának a tárgyalás menetének a nyilvánosságra kerülését, csak hogy ez az ok egyáltalában nem az alkotmány és az igazságszolgáltatás emelkedett szelleméből folyik.

Ennyit le kell szegyeznünk akkor, amikor Csikban már másodszor jelenik meg a sajtó kötelességteljesítését akadályozni akaró számdék.

A vádlottak padjára ezúttal is egy római katolikus plébános került, Lőrincz József dr. gyergyóditrói plébános. A vádirat szerint múlt év december 16-án a képviselőválasztásokat megelőző magyarpárti gyűlések során Gyergyóditróban ő tartotta egy ilyen gyűlés bevezető beszédét s ezzel a beszéddel államellenes izgatást követett el. A vád szerint többek között ilyen kijelentést is tett: „Az uralomváltozással kapcsolatosan a kisebbségi sorsba jutott magyarság legszembetűnőbb emberi jogait tiporták sárba...” Aztán arról is beszélt, hogy „Marosvásárhelyen 200 magyar vasutas kényszerült ősi hitének elhagyására, mert csak így tudta biztosítani további megélhetését.”

A vádirat felolvasása után Erdoban elnök szokásos kérdésére a vádlott kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Kérdéses beszédében egyáltalában nem izgatott az állam ellen. A feljelentők ferdén, egészen más értelemben állították be elhangzott szavait. Nem használta azt a kifejezést, amelyet a vádirat említ. Azt azonban hangsúlyozta, hogy a változott viszonyok között egyre jobban gyengül

a magyarság nemzeti és vallási öntudata. Fellelemül a lelkeken, amelynek hatása alatt gerinctelenül megtagadják fajukat és elhagyják vallásukat. A marosvásárhelyi vasutasok esetét — az egyik erdélyi magyar lapból olvasta — példaképpen említette meg. Ezek a vasutasok elhagyták római katolikus hitüket és görög katolikusok lettek, mert azt remélték, így így megtarthatják mindennapi kenyérüket. Számot nem mondott hiszen valóban nem tudta, hogy hányan vannak ezek a vasutasok.

A TANUK...

Az első tanu Ciubaca Péter hatósági erdőőr. Eskiűzik, hogy a vádlott 200 magyar vasutáról beszélt. A következő tanu,

Dinescu Doina tanító, ugyancsak eskü alatt vallja, hogy Lőrincz plébános vallásuk elhagyására kényszerített magyar vasutasokról beszélt. Az elnök kérdésére hangoztatja, hogy ugye ő, mint az előző tanu, csak foglalkozásos értelemben beszélt a magyar nyelvet.

A harmadik tanu magyar, Abraham Antal gazdálkodó. Tolmácsra van szüksége. Az elnök Abraham József dr.-t, az ügyvédi kamara elnökét kéri fel, de az ügyész tiltakozik. Sbarcea szavazó bíró tud magyarul, betöltheti a tolmács szerepét, s ragaszkodik Sbarceához. Az elnök enged s a tanu kihallgatására sor kerülhet. Abraham Antal végig ott volt azon a gyűlésen. Szerinte a vádlott nem tett államellenes kijelentéseket. A marosvásárhelyi vasutasok hitehagyásáról beszélt, de nem is sejtette, hogy gerinctelen magafartásuk külső erőszak következménye lett volna. A következő tanu Lascu Sándor községi jegyző. Mihuta ügyész egyenesen nekiszegi a kérdést:

— A jegyző ur románellenesnek ismeri a vádlottat?

A tanu: Megdönhetően tényekkel nem tudom bizonyítani. Magam sem tapasztaltam közellenül...

Az ügyész: Ha nem tapasztalta, hogyan merle nyilatkozatában ezt írni: „A plébános mindent gyűlölt, ami román?” Hiszen Ön nem gyermek... Felnőtt emberek vagyunk...

A tanu: Nem közellen tapasztalatokra, hanem a község román közvéleményére alapítottam az iratcsomóban levő nyilatkozatomat. Személyes meggyőződés alapján nem tartom románellenesnek a vádlottat.

Dr. Imas M. Róza

a kolozsvári egyetem volt tanársegéde. Párisban specializált orvos, gyermekorvos belgyógyász és nőgyógyász rendelője

Bulev. Domnizei 15. szám alá

(Strada Sfinților sarok) helyezte át

Rendel. d. e. 8-10-ig és d. u. 3-6-ig.

Csodálatos jelenetek következnek. A balszerencsétől üldözött magyar fiúk kilenc emberrel is leszorítják az osztrákokat, akiknek ellentámadásait viszonylag Szabó remekül védi.

A 31. percben Sindelar egyedül áll a tizenhatoson. Hatalmas bombáját Szabó szenzációsan védi. Az osztrák csapat sportszerűtlenül húzza az időt és néhány veszélyes támadást vezet — eredménytelenül. A csonka magyar csatársor három emberrel is gólhelyzeteket tud kiharcolni, de végül mégis csak vesztesként kell elhagynia a pályát.

A magyar csapatot megtapsolja, az osztrákokat kifütyüli a közönség a levonuláskor. Ebben benne is van a mérkőzés kritikája.

MILANO

Németország-Svédország 2:1 (0:0)

TORINO

Csehszlovákia-Svájc 3:2 (1:1)

FIRENZE

Lapunk zártakor az olasz-spanyol mérkőzés végeredményéről jelentés még nem érkezett. A mérkőzés utolsó perceiben a játék állása még 1:1 volt, ugyanílyen arányú féldő után.

Dr. Pitner védő: Igaz-e, hogy a választási harcok kezdetén gyűlést tartottak a község házán a Magyar Párt és a kormánypart emberei s megállapodtak, hogy közös erővel vesz fel a harcot a demagóg és felforgató elemekkel szemben? És igaz-e, hogy ezen a gyűlésen a vádlott is jelen volt?

A tanu: Így történt. A megbeszélésen én is jelen voltam.

Mihuta ügyész élesen közbeszól: Nem fontos!

Pitner dr.: Nem? És én mégis egy katolikus plébánost látok a vádlottak padján s nem a demagógok közül valakit.

Az ügyész és a védő összecsapása után Antal János segédlelkész, Csibi Alajos és Mezei Lajos gazdák tesznek kedvező vallomást a vádlottra.

PÁL GÁBOR KÉPVISELŐ KIHALLGATÁSA

Az elnök azután a tanuként megidézett Pál Gábor képviselőt szólítja. A bevezető kérdések után Pál Gábor határozottan jelenti ki:

— Jogtírásról nem a plébános beszélt, hanem én. A hitehagyással kapcsolatban a vádlott azt mondta, hogy a marosvásárhelyi vasutasok egyrésze félelemből hagyta el hitét. Nekem fontos volt a beszéd s így figyelemmel kísértem minden mondatát. A vezér fonal ez volt: az utóbbi időben a kenyér és más okok behatására, félelemből egyre többen válnak le a kisebbségi sorsközösség testéről és keresik külön, gerinctelen utakon a megélhetésüket.

Az elnök közbevetett kérdésére Pál Gábor így folytatja:

— Meggyőződésem, hogy a marosvásárhelyi vasutasok félelemből, belső lelki kényszer hatására alatt cseréltek vallást. Arról, hogy ki kényszerítette őket, a pap nem beszélt. Nem külső nyomásról beszélt, hanem arról, hogy minden oldalon felüti fejét a félelmi tünet. A bíróság megesketi Pál Gábort aztán Pitner Árpád védő kéri a tárgyalás folytatásának elnapolását és Simon László, Szép János, Varga József, Osoáth Sándor és Sebestyén István marosvásárhelyi vasutasok tanuként való megidézését.

Elnök: Mit akar bizonyítani a tanukkal?

A védő: Azt hogy elhagyták vallásukat.

Elnök: De miért?

A védő: Nem vagyunk gyermekek, elnök ur. Ezek az emberek semmiesetre sem szerelemből, vagy meggyőződésből hagyták el hitüket. A kihallgatásuk során majd elmondják nekünk, hogy miért tették.

Mihuta ügyész élesen ellenzi a bizonyítás elrendelését. A bíróság rövid tanácskozás után úgy dönt, hogy megelégszik a vasutasok áttérésére vonatkozó hírlapi közlemények hiteles fordításával is. A fordítások csatolása érdekében két napra felfüggeszti a tárgyalást. E határozat után Mihuta ügyész újra szól kéri és a Márzescu—Mironescu rendtörvény 19. szakaszára való hivatkozással kéri a bíróságot, tiltsa meg a sajtónak a tárgyalás anyagának közlését. A bíróság azzal utasítja vizsgálókat, hogy nem lát a hírlapi közlés megtiltására semmiféle indokot.

K Ö Z G A Z D A S Á G

2000 lej értékig engedély nélkül szabad behozni kontingentált árut

Bukarest, június 1

A pénzügyminisztérium körlevélben értesítette az ország összes vámhivatalait, arról, hogy

az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium 19.705-34 számú rendelete értelmében a kontingentált áru 2000 lej értékig bezárólag minden különösebb engedély nélkül behozható.

A jövőben tehát minden behozatali engedély nélkül, bármilyen kontingentált árut 2000 lejig — ebben az összegben benne vannak a vámdíjak is — szabadon lehet behozni. Az engedély és importilletéket azonban ezek után is meg kell fizetni.

Nem szükséges behozatali engedély akkor sem, ha egy kontingentálási engedélyhez nem kötött áruval küldött csomagban 2000 lej értéket meg nem haladó kontingentált áru is van mellékelve.

A behozatali engedély nélkül behozott árukról havonta kimutatást kell készíteni a vámhivataloknak.

Áru- és pénzpiac

Valuták:

Nemzeti Bank árfolyama:

Svájci frank: 32.30—32.70.
Francia frank: 6.585—6.635.
Osztrák shilling: 23.52.
Cseh korona: 4.16.
Pengő: 29.24.
Dollár: 99.25—109.25.
Fontsterling: 507—517.
Lira: 8.50—8.75.
Márka: 39.50—40.30.

LANYHA VOLT A SZATMÁRI TERMÉNYPIAC

A szatmári terménypiacon kevés volt a felhozatal, a gazdák kismennyiségű terményt hoztak eladásra. A buza árának kialakulásában lanyhaság mutatkozott. Ennek az az oka, hogy a buza ára, csak helyi viszonylatokban volt szilárd. A tengeri ára már szilárdabb volt. Terményárak: buza 440—50, rozs 320—30, zab 280—85, tengeri 250—60 lej métermázsánként. Az állatvásáron nagy forgalom volt, noha idegen vevők nem jelentkeztek. Az árak változatlanok, csupán a sertéspiacon emelkedtek az árak. Az emelkedés tizszázalékos.

TEMESVÁR

A terménypiac áru változatlanok.

Csikágó:

Nyitás:

Buza: május 98, július 96.50, szeptember 97.75.
Kukorica: májusra nincs jegyzés, július 58.75, szeptemberre nincs jegyzés.
Zab: májusra nincs jegyzés, július 41.25, szeptember 41.75.
Rozs: nincs jegyzés.

Zárlat

Buza: erős irányzat: május 98—98.25, július 97.25—97.50, szeptember 98.62—98.87.

Kukorica tartott irányzat: május 55.62, július 57, szeptember 58.87.

Zab erős irányzat: május 41.57, július 41.87, szeptember 42.

Rozs tartott irányzat: május 60.87, július 62.37, szeptember 64.

Winnipeg:

Nyitás:

Buza: májusra nincs jegyzés, júliusra 80, október 82.50.

Zárlat

Buza erős irányzat: május 78.50, július 79.75, október 81.62.

Árpa: május 42.25, július 43, október 44.87.

Liverpool:

Nyitás:

Buza erős irányzat: május 4.06.25, július 4.07.50, október 4.10 háromnegyed, december 5.00 egynegyed.

Kukorica nyugodt irányzat: június 6.07.50, július 6.07.50, augusztus 6.10 egy-kettő.

Megszakadtak a román-görög gazdasági tárgyalások

A görög delegáció vezetője visszautazott Athénbe, hogy újabb utasításokat kérjen kormányától

Brassó, június 1.

Megírta a B. L., hogy Bukarestben az új román-görög kompenzációs egyezményről tárgyalnak. Ezek a tárgyalások egyelőre nem vezettek eredményre és Arghiropol, a görög bizottság vezetője hazautazott Athénbe,

hogy kormányának beszámoljon az eddigi tárgyalásokról és hogy további utasításokat kérjen.

A lejárt egyezmény szerint a Görögországha szállított román áruk 60 százalékát fizették devizában, a fennmaradó 40 százalékért pedig Görögország árukkal fizetett.

Ez az egyezmény Romániára igen kedvezőtlenül alakult az utóbbi években.

1932-ben a mérleg még 618 millió lejjel zárult Románia javára, 1933-ban már csak 205 millió volt,

1934 első negyedében ismét csökkent. Az egyezmény március elsején járt le.

A görög delegáció Bukarestbe érkezett, hogy a szerződés megújításáról tárgyaljon. Azonban olyan súlyos ellentétek merültek fel, hogy a tárgyalásokat meg kellett szakítani. Arghiropol, a görög delegáció vezetője hazautazott, hogy újabb utasításokat kérjen.

A tárgyalások során

a román megbízottak a régi egyezményben megállapított fizetési feltételekhez ragaszkodtak, a görögök azonban azt ajánlották, hogy Románia fogadja el a Görögországnak adós államok törlesztését.

az eddigi rendszer helyett. A román megbízottak visszautasították ezt a feltételt s a tárgyalások ekkor szakadtak meg.

Arghiropol a jövő hét végén tér vissza a fővárosba s így a legjobb esetben is csak két hét múlva kerülhet sor a meg-egyezésre.

Csehszlovákia ezer vagon kukorica átvételére ajánlatot tett a román kormánynak

A kormány egyelőre nem döntött, az érdekeltek szükségesnek tartják az ajánlat elfogadását

Bukarest, június 1.

A csehszlovák-román barátság ellenére a két állam közötti kereskedelmi kapcsolat eddig Romániára nézve nem volt kedvező. Minden kontingentálási és más rendszer ellenére, Románia csehországi exportja nem tudott kedvezően alakulni.

A napokban történt az első lépés, a mely azt mutatja, hogy a csehszlovák kormány szorosabb gazdasági kapcsolatot kíván létesíteni.

A csehszlovák kormány ajánlatot tett Romániának 1000 vagon kukorica átvételére.

Ezt a kukoricamennyiséget a csehszlovák kormány Ruszinszko inséges lakosai között akarja kiosztani. Ebből a mennyiségből

400 vagon értékét csereárukkal fizetnék ki, míg 600 vagon a szabadkereskedelem útján vásárolnák meg.

A cseh-román egyezmény kukorica-kontingense megengedi az 1000 vagon kukorica bevitelét,

nagy akadály azonban a román kormány rendelete, amellyel megtiltja a gabonaneműek kivitelét.

Ezt az intézkedést a szárazság miatt léptette életbe a kormány. Azóta azonban a beállott esőzés javított a helyzeten s

a kukorica termést nem fenyegeti veszély.

Ha nem is ígérkezik túlságosan bő termés, de valószínűség szerint az új termés elég lesz a belső szükséglet fedezésére, sőt esetleg némi felesleg is jut exportra.

A kormány részben fel is függesztette a kiviteli tilalmat, amennyiben megengedte az árpa és bab kivitelét. A többi gabonaneműekre azonban fennmaradt a kiviteli tilalom. Ezeket a gabonaneműeket csak az esetben lehet exportálni, ha szerződésüket május 1 előtt kötötték és ha ez időpont előtt meg is közték vagonizálásukat.

A földművelésügyi minisztériumnak az a véleménye a csehszlovák ajánlattal kapcsolatban, hogy egyelőre még nem alakult ki az új termés és ezért a régi termés exportját nem engedi meg.

Az érdekelt gazdasági körök azonban azt az álláspontot képviselik, hogy az időjárás nem ad okot aggodalomra és

Romániának szállítani kell a csehszlovák rendelt.

Sőt, ezek szerint más államoknak is, ha vevőként jelentkeznek. Szükségesnek tartják a cseh exportot Románia devizaellátása szempontjából is.

A cseh ajánlat ügyében néhány napon belül dönt a földművelésügyi miniszter.

A marosvásárhelyi kamara átnyújtotta tiltakozó memorandumát Assan miniszternek

Az ügy végleges elintézéséig megtagadták az iratok kiszolgáltatását a brassói kamarának

Marosvásárhely, június 1.

Megírta a B. L., hogy az új iparkamarai átszervezés folytán a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarát, amelynek hatáskörébe eddig Maros-, Háromszék-, Csik- és Udvarhelymegyék tartoztak, az új iparkamarai törvény a marosvásárhelyi kamarától elcsatolta Háromszék- és Csik- megyéket és azt a brassói iparkamara hatáskörébe utalta. Az intézkedés jogtalan volt egyrészt azért, mert a marosvásárhelyi kamara leggazdagabb adófizetője és fenntartója éppen ez a megye volt, másrészt pedig azért, mert pár év-

vel ezelőtt megtörtént ez az átcsoportosítás, amely azonban csak néhány hónapig tartott, mert a háromszék- és csik- megyei gazdasági érdekeltségek, sorozatos gyűléseken tiltakoztak az elcsatolás ellen.

A kormány újabb intézkedése ellen rögtön a törvény megjelenése után, megindultak a hivatalos akciók. Háromszék- és Csik- megyében pedig a közeljövőben sorozatos tiltakozó gyűléseket fognak tartani Kézdivásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön azok a gazdasági érdekeltségek amelyek eddig is már memorandumban fejezték ki ragaszkodásukat a marosvásárhelyi

kamarához.

Legutóbb Assan kereskedelemügyi miniszter Marosvásárhelyen járt és akkor a kamara vezetősége átnyújtotta neki a háromszék- és csik- megyei gazdasági érdekeltségek tiltakozó beadványát. A miniszter akkor már elvben biztató ígéretekkel tett s megkérte a kamara vezetőségét, hogy részletes beadványban indokolja meg a maga részéről is álláspontját.

A marosvásárhelyi kamara vezetősége természetesen pontról-pontra kimutatta a rendelkezés tévedéseit és a memorandum dr. Biró József, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara főtitkára jelentkezett tegnap délután audiencián Assan miniszternél.

Assan kereskedelemügyi miniszter most már részletesen tanulmányozta a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara problémáját és

kijelentéseiből arra lehet következtetni, hogy megváltoztatván eddigi álláspontját, visszacsatolja Háromszék- és Csik- megyéket a marosvásárhelyi kamarához.

Ez a hír már eleve is nagy örömet fog kelteni Marosvásárhelyen és Háromszék- megye gazdasági köreiből.

Addig is érdekes helyzet állott elő a két kamaránál.

A brassói kamara a hivatalos lapban megjelent törvényre hivatkozva, május 1-én

átirathat kérte a marosvásárhelyi kamarát, hogy Háromszék- és Csik- megye ügykezelését tartalmazó adminisztrációját és iratait sürgősen bocsássa rendelkezésére.

A marosvásárhelyi kamara azonban arra való hivatkozással, hogy a kérdés nincsen még véglegesen megoldva,

megtagadta ennek a kérésnek a teljesítését

és nem szolgáltatva ki a brassói kamarának Háromszék- és Csik- megye ügykezelését.

A konverziós tanácsadó

rovatunkat a végrehajtási utasítás megjelenéséig szüneteltetjük.

A végrehajtási utasítás pár napon belül valószínűleg megjelenik, amelynek teljes magyar szövegét megjelenése után azonnal hozzuk.

Ugyanekkor megindul újra a tanácsadó is.

Mérlegek

A „Lemaitre” vasipari részvénytársaság 65 millió lejes alaptőke mellett 4.3 millió lej tiszta nyereséget mutat ki az elmúlt évi 2.9 millióval szemben.

A Dacia-Romania biztosító-társaság 60 millió lej alaptőke és 62.7 millió lej tartalékalappal 8 millió lej nyereséget mutat ki az elmúlt évi 15.4 millió lejjel szemben.

MEGHOSSZABBITOTTAK A HÁZBÉRSZERZŐDÉSEK LÁTTAMOZÁSÁNAK HATÁRIDEJÉT.

Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet küldött a házbérszerződésekre látta-mozásának határidejét egy hónappal — június 23-ig meghosszabbítva.

Popescuné, szül Krafft Irén
és gyermeke **Emil**

